

KASDIEN

PRIEŠ DARBININKUS ATRODO, BUS KITAIP PASISAKĖ TIK TODEL... SĖJA ANTISIONIZMA

Dar prez. Carterio prezidentavimo metais korporacijos ir didysis biznis pradėjo puolimus prieš organizuotus darbininkus, lauždamos darbo kontraktus su profsąjungomis, versdamos unijistus atsakyti didesnių algų, išsikeldamos i neunijinius rajonus ir t. t.

Prez. Reaganui atėjus į valdžią, puolimai pasidarė stačiai kaip kada. O vasario 22 dieną Aukščiausias teismas tolygius puolimus net užgryrė. Girdi, korporacijos gali laužyti darbo kontraktus su profsąjungomis, jeigu jos mato, kad tie kontraktai jas veda prie bankroto.

Vadinasi, kad darbo kontraktai korporacijas veda prie bankroto, reikia jas apginti, o kad atleidinėjimai iš darbo darbininkus veda prie bankroto, tegul sau žinosi.

Paprastai, prezidento rinkimams beveik dauguma rinkėjų yra abejingi, nepaiso atlikti savo pilietinę pareigą. O kiti tūkstančiai ir tūkstančiai piliečių netgi neįsiregistravę balsuoti, daugiausia juodaodžių ir šiaip varguomenės žmonių. Jie mano, kokį prezidentą beišrinktum, bus vienas ir tas pats jiems.

Tačiau šiemet, atrodo, bus kitaip. Čikagoje, Philadelphijoje, Denveryje ir kitur merų rinkimai parodė, kad balsuojant šis tas galima laimėti. O ypač pastoriaus Jesse Jacksono agitacija, kad būtina balsuoti, naujų rinkėjų padaugės tūkstančiai. Vien tik Čikagoje pirminiams rinkimams naujų rinkėjų užsiregistravo apie 90,000, kituose didesniuose miestuose, taip pat, pietinėse valstijose dar daugiau.

Toks susiinteresavimas balsuoti, prez. Reaganui gero nežada.

Pagaliau ir AFL-CIO profsąjungų prezidentas Lane Kirkland pasisakė už padidintą pajamų mokesčių turtingiesiems ir korporacijoms. Turint galvoje AFL-CIO profsąjungų prezidento klasių bendradarbiavimo politiką, toks jo pasisakymas prieš turčius ir korporacijas atsiuoda nei šiuo, nei tuo. Bet vėl turint galvoje, kad Amerikos darbo liaudis pasipiktinusi prez. Reagano politika, atvirai globojančia turčius, AFL-CIO prezidentui kitos išeities nebuvo, turėjo pasisakyti.

Amerikos komunistų partija seniai kelia, kad korporacijos, turčiai bei gaunantys per dideles algas reikia apmokestinti didesniais pajamų mokesčiais, o ne taip kaip dabar yra, kad didinant mokesčius neaplenkiami netgi ir tie, kurie savo šeimos biudžeto galus vos suveda.

Kaip žinia, Amerikos žydai sionistai piktai išstojo prieš preten-

Kur stovi senojo gyvenimo liudininkė...

Nuotraukoje: Senoji Šeškų sodyba, išsaugota prisiminimui, buvusio žemaičių valstiečio gyvenimo liudininkė.

Kretingos rajono "Jaunosios gvardijos" kolūkyje, tuoj pat už Žutautų gyvenvietės, stūkso susigužusi, laukuose pasiklydusi vieniša sodyba, kolūkiečių Šeškine vadinama. Ji bene vienintelė visame dideliame ūkyje, kuri neperkelta iš laukų ir palikta... negrijtamos praeitin nuėjusio senojo žemaičių kaimo buičiai pavaizduoti.

— Tegu pamato žmonės, ypač jauni, koks buvo šių apylinkių valstiečių gyvenimas, — kalbėjo į šią sodybą mus atlydėjusi Liucija Skliuderienė. — Ar tai ne gyvas praeities paveikslas?

Iš tikrųjų. Dviejų galų pirkelė su mažyčiais langeliais, plukta molio asla, storų lentų grindimis didžiajame kambaryje. Ir ko čia tik nėra! Senovinis laikrodis, suolai, stalas, šaukštai, dubenys — viskas, ko tuo metu reikėjo kaimiečių namuose. Viskas padaryta iš medžio.

Išsaugota sodybos išorė, būdinga senajai Žemaitijai. Čia ir dviejų durų klojimas, ir klėtis ant didelių akmenų, ir tvartelis su talpia pašarine. Ratai, rogės, pakinktai...

Tokia senoji žemaičių sodyba ir

dentą prezidentinei kandidatūrai Jesse Jacksoną už tai, kad jis užstoja Vidurio Rytų arabus bei paletiniečių išsilaisvinimo organizaciją prieš Izraelio agresiją. Kuo visa tai baigsis, sunku pasakyti. Tačiau reikia manyti, kad tarp politiniai nesąmoningų Amerikos žmonių, ypač juodaodžių, antisemitizmas gali pakilti kaip ant mielių.

Žydai su juodaodžiais visuomet bendravo kaip vieni ir antri diskriminuojami, iš vien kovojo už rasinę lygybę. Sionistų žydų piktas pasisakymas prieš Jesse Jacksoną šiam bendradarbiavimui gali užnerti ant kaklo kilpą.

Valdančioji klasė, žinoma, džiaugiasi, nes dalyti ir valdyti yra jos šūkis.

S. J. Jokubka

jos tolimos ir artimesnės praeities rakandai...

O dabar? Turėdami akivaizdų anų laikų valstiečio gyvenimo paveikslą, pasukome į kolūkių pasidaryti, kaip dabar tų pačių vietų žmonės gyvena.

Toli permainų ieškoti nereikėjo. Tuose pačiuose Žutautuose gyvena buvusi senosios sodybos šeimininkė Zuzana Šeškienė. Jai jau daugiau kaip 80 metų. Pensininkę, nusipelnusią kolūkiečių radome namuose. Žvali, energinga. Čia, Žutautuose, ji gyvena erdviam mūriniame name, kurį pastatė kolūkis. Ne tik jai. Kolūkis padeda įsikurti visiems kolūkiečiams. Užaugino Zuzana du sūnus ir tris dukteris. Aldona, Norbertas — tame pat ūkyje dirba. Jadvyga, Adolfina, Jurgis — toliau įsikūrė. Visi gyvena gerai.

Ji, Zuzana Šeškienė, taip pat buvusi senojoje sodyboje, kai čia su surinko senienas. Apvaikščiojo, apžiūrėjo... Toje dūminėje gričioje ji paleido didžiulį savo gyvenimo... Ką ir sakyti, anas su šituo gyvenimu nesulyginami.

Kitaip dabar gyvena ne tik Z. Šeškienė. Kas anksčiau lankėsi Žutautuose, žino, kad tai buvo tarp balų ir krūmų užklydęs, šiaudų stogais pasišiaušęs kaimelis. Dabar nauji namai — ir mūriniai, ir mediniai — su raudonai, žaliai dažytais stogais. Mediniai namai dar apkalti lentelėmis, nudažytomis šviesiomis spalvomis. Yra vandentiekis, kiekvienoje sodyboje — telefonas, nusitiesiosios naujos gatvės.

Gražėja šio kolūkio Budrių, Nausėdžių gyvenvietės. O kai prieš 20 metų Kauno politechnikos instituto studentai talkų metu pastatė kultūros namus su ūkio kontora Bauliuose, galima sakyti, tai buvo pirmas mūsų pastatas šiame nedideliame kaimelyje. Bauliai augo, plėtėsi. Dabar ši centrinė kolūkio

Vakarų Vokietijos socialdemokratai

Zymus Vakarų Vokietijos politinis veikėjas, VSDP frakcijos bundestage pirmininkas H. J. Fogelis pasakė labai nerimaujantis, kad Vakarų Europos teritorijoje pradėtos doslokuoti naujos JAV raketinės branduolinės pirmojo smūgio priemonės.

Kalbėdamas čia susitikime su žurnalistais, jis atkreipė dėmesį į tai, kad šis žingsnis yra nepaprastai pavojingas visos žmonijos likimui. Pasak jo, Amerikos raketų dislokavimas paspartino ginklavimosi varžybas, padidino tarptautinį itempimą. H. J. Fogelis pažymėjo, kad vis daugiau žmonių įsijungia į antibranduolinį judėjimą Europoje, pabrėžė, jog "šis judėjimas yra ne dabartinės krizinės padėties priežastis, o padarinys". Sprendžiant iš jo pasisakymų, vis aktyvesnį antikarinį judėjimą Europos žemyne jis laiko taip pat tiesiogine visuomenės reakcija į JAV oficialių asmenų pareiškimus, kad "imanoma" kariuoti "ribotus" branduolinius karus.

H. J. Fogelis pažymėjo, jog būtina kuo greičiau imtis daugelio konkrečių priemonių, kurios leistų sumažinti branduolinio karo grėsmę. Jis pareikalavo, kad NATO grįžtų į ta padėtį, kuri buvo iki "vadinamojo ginkluotės" modernizavimo pradžios". Kaip žinoma, "modernizavimu" NATO vadina sparnuotųjų raketų ir raketų "Peršing-2" dislokavimą Vakarų Europoje. VSDP frakcijos bundestage pirmininkas stojo už "savitarpišką ir kontroliuojamą branduolinės ginkluotės bandymų ir dislokavimo išaldymą", kas būtų "tarpinis žingsnis į branduolinių arsenalų sumažinimą". Jis pasisakė už tai, kad NATO blokas ir Varšuvos Sutartis sudarytu susitarimu dėl savitarpiško jėgos nenaudojimo. H. J. Fogelis taip pat pareiškė, jog "reikia apsvarstyti zonų be branduolinio ginklo sudarymo Europoje koncepciją". X.

TRUMPAI

— Kongresinė biudžeto tarnyba mano, kad prez. Reagan valstybės biudžeto planas gali biudžeto deficitą išpūsti iki sprogimo. Tarnyba numato, kad pagal prez. Reagano planą, 1989 metais biudžeto deficitas būtų \$248 bil.

gyvenvietė puikuoja dviaukščiais namais, mūriniemis kolūkiečių sodybomis. Joje gyvena per 500 žmonių. Čia yra aštuonmetė mokykla, 90 vietų vaikų lopšelis — darželis buitinių paslaugų paviljonas, parduotuvės, valgykla, biblioteka.

O kitoje kelio pusėje, apimantis didelę gražaus Minijos upės slėnio dalį, jau ošia aukštyn ūgtelėjęs, pačių kolūkiečių sodintas parkas.

Vincas Ramanauskas

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Turi atsisakyti derybų iš jėgos pozicijų

Jeigu prez. Reaganas su savo reakciniais respublikonais ir nepermatančiais pasaulyje vykstančių permainų politikieriais mano, kad dabar po Jurijaus Andropovo mirties įvykus Tarybų Sąjungos vadovybėje pakaitoms, galimas daiktas, bus galima susitarti dėl pagerinimo JAV-TSRS savitarpio santykių, tai labai klysta. Su Tarybų Sąjunga visuomet buvo galima ir būtų galima susitarti ir dėl ginkluotės apribojimo, ir dėl nusiginklavimo, ir dėl prekiavimo, taikaus sugyvenimo ir etc., jeigu Vašingtonas to norėtų. Tarybų Sąjungos užsienio politika yra taikos politika, už detentę, už sanbūvį pasaulio tautų, nežiūrint kokiomis socialių sistemų sąlygomis gyvena. Tarybų Sąjunga vienatinė pasaulyje šalis, kuri prižadėjo nenaudoti branduolinio ginklo, kad ir kažin koks kultų konfliktas. O kiek dar daugiau yra pasiūliusi gerų dalykų pasaulinės taikos reikalui. Tokia Tarybų Sąjungos užsienio politika buvo Brežnevo metais, tokia buvo Andropovo metais, tokia bus ir Konstantinui Černenkui tapus TSKP generaliniu sekretoriumi, nes Tarybų Sąjungos kaip vidaus politikos, taip užsienio politikos nenustatinėja atskiras asmuo, o komunistų partija, vadovaujama Centro Komiteto. Visą nusprendžia Centro Komitetas dauguma balsų, generalinis sekretorius tėra tik Centro Komiteto valios vykdytojas. Žinoma, jeigu šalyje įvyktų negalimas stebūklas, kad vieton lenininės komunistų partijos atsirastų kaustkinė socialdemokratų partija, tada būtų kitas reikalas.

Negalima sakyti, kad Vašingtonas nenori susitarti su Maskva. Nori ir dar kaip nori. Bet reikalas yra tas, kad Vašingtonas nori susitarti iš jėgos pozicijų. Vadinasi, susitarimą Tarybų Sąjungai padiktuoti, kad susitarimas būtų vienšališkai naudingas Vašingtonui. Tarybų Sąjunga su tuo nesutinka, Tarybų Sąjunga už lygiateisiškumą derybose, už vienos ir antros pusės interesų pripažinimą, nežiūrint kad derybos būtų su galingiausia kapitalo pasauly šalimi Amerika ar su beginkle Monte Carlo valstybėle. Ir kol Vašingtonas neatsisakys tartis iš jėgos pozicijų, su Tarybų Sąjunga nesutars, nežiūrint koks būtų TSKP generalinis sekretorius.

Nemažesnis nuopelnas būtų Jesse Jacksonui

Nebe už kalnų prezidento rinkimai į Baltuosius rūmus pretendentų rinkiminės kampanijos pradeda užkariauti tautos dėmesį. Spauda, televizija, radijas pilni spėliojimų, komentarų, kas užims ar turėtų užimti po rinkimų Baltuosiuose rūmuose šalies prezidento kėdę. Respublikonai politikieriai propaguoja, kad būtų perrinktas prez. Ronald Reaganas. Demokratų stovykloje yra kitaip, net aštuoni iš jų stovyklos pasiūvę siekti būti išrinktais prezidentu.

Liaudies nuotaika dominuoja, kad prez. Reaganas turi būti pašalintas iš Baltųjų rūmų. Vadinasi, kad nebūtų perrinktas. Ypač prieš prez. Reaganą nusistačiusi varguomenė, darbo liaudis su savo profsąjungomis, liberališkųjų nuotakų moterys bei šiaip piliečiai, taikos šalininkai. Tačiau kuris iš aštuonių demokratų, siekiančių prezidentinės kandidatūros, reikėtų pasiūsti į Baltuosius rūmus, ketinanti balsuoti už demokratą kandidatą visuomenė dar nėra apsisprendusi.

Demokratų stovyklos pretendentai į Baltuosius rūmus rungiasi, kaitindami rinkiminę kampaniją pirminiams rinkimams. Propaguodami savo asmenines politines platformas, kartais net karnavališkais ėjimais daro viską, kad kuo daugiau žmonių atkreiptų dėmesį į jį, o ne į kitą, nes pirminiai rinkimai gali labai daug lemti tapti prezidentiniu kandidatu, oficialiai būti paskelbtu nacionaliniame partijos suvažiavime, kuris šiemet įvyks San Franciske liepos mėnesį, kur bus paskelbta ir oficiali demokratų partijos politinė platforma, mažai ką bendro turinti su pretendentų per rinkiminę kampaniją skelbiamoms asmeninėmis politinėmis platformomis, kurios dažniausiai nėra palankios interesams, kuriems atstovauja partija.

Iš demokratų stovyklos aštuonių pretendentų būti prezidentiniu kandidatu nepalankiausia asmeninė politinė platforma interesams, kuriems atstovauja demokratų partija, yra pastoriaus Jesse Jacksono. Jis savo asmeninėje politinėje platformoje per pirminiams rinkimams kampaniją kelia tokius klausimus kaip nedarbo problema, varguomenės bei benamių problema, ginklavimosi problema, rasinės lygybės bei civilinių teisių problema, visokių negerovių problemas, imperialistinės užsienio politikos problema. Pastorius Jesse Jackson savo asmenine politine platforma pasisako už demokratiją, socialinę pažangą ir taiką pasaulyje.

Ar Jesse Jackson su tokia asmenine politine platforma demokratų partijos nacionalinėje konvencijoje ką laimės, prašosi klausimas. Tačiau kaip bekalbėtumėm, Jesse Jackson šioje rinkiminėje kampanijoje pirminiams rinkimams lošia svarbią rolę. Jis, kaip nė vienas kitas pretendentas, liaudžiai kuo aiškiausiai parodo kas taisytina Amerikoje. O dar svarbiau, su šia savo asmenine politine platforma jis išbudina piliečius iš balsavimams apatijos. Dėka jo asmeninei politinei platformai ir kaip politikieriaus energijai, šimtai ir tūkstančiai piliečių, kurie niekad nėra

2

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

MĒGINTA SUSPROGDINTI MEČETES

Sionistai okupuotame Jeruzalės sektoriuje dar kartą mėgino susprogdinti musulmonų šventyklas. Gautais pranešimais, keletas ekstremistinės "Žydų gynimo lygos" narių buvo sulaikyti, kai mėgino įeiti į Al Aksos ir Omanros mečetes. Jie turėjo daug sprogmenų ir granatų. Jeruzalės mufijus Alamis ryšium su mėginimu susprogdinti mečetę pareiškė, kad atsakomybė už musulmonų šventyklų išsprogdinimą tenka Izraelio vyriausybei.

SOLIDARIZUOJA SU KOVOJANČIOMIS TAUTOMIS

Visoje Suomijoje sėkmingai vyksta solidarumo su kovojančiomis Namibijos, Nikaragvos ir Salvadoro tautomis kampanija. Ją surengti pasiūlė kai kurios šalies jaunimo, studentų ir kitos pažangios organizacijos, stojančios už taikos stiprinimą ir tarptautinio įtempimo mažinimą. Pagrindinis šios kampanijos tikslas yra rinkti lėšas Namibijos, Salvadoro ir Nikaragvos tautų kovos šelpimo fondui skleisti teisingą informaciją apie padėtį tose šalyse.

PRIEŠ PINOČETO REŽIMA

Maždaug 5 tūkstančiai čiliečių dalyvavo Santiage įvykusioje masinėje protesto manifestacijoje prieš kruviną Pinočeto režimą. Agentūros UPI pranešimu, jie žygiavo sostinės gatvėmis, reikalaudami nutraukti Čilėje represijas. Prieš demonstrantus buvo nusiųsti šimtai iki dantų apginkluotų policininkų, kurie panadojo ašarinių dujų granatas ir vandens patrankas. Tarp manifestacijos dalyvių yra sužeistų. Daug demonstrantų suimta.

ITALAI PRIEŠ RAKETAS

Didžioji italų dauguma stoja prieš naujų Amerikos branduolinių raketų dislokavimą Italijos teritorijoje. Tai rodo nacionalinio kovos už taiką komiteto iniciatyva rengiamos apklausos rezultatai.

Pagal Malpino miesto (Apulijos srityje) surengtos apklausos duomenimis, 91 procentas jo gyventojų pareiškė ryžtingą "ne" Amerikos ir NATO kariaunos planams pastatyti Sicilijos saloje Komize vieną iš stambiausių Vakarų Europoje Šiaurės Atlanto bloko branduolinių bazių.

ARGENTINA SKUNDŽIASI

Argentinos vyriausybė perdavė Jungtinių Tautų Saugumo Tarybai svarstyti skundą dėl "Anglijos lėktuvų provokacijų prieš Argentinos žvejybos laivus Pietų Atlante". Naujos provokacinės akcijos, sakoma dokumente, įvykdytos ne vadinamojoje "karo zonoje", kurią nustatė Anglija apie Malvinos (Folklando) salas, kai vyko ginkluotas konfliktas Pietų Atlante, ir kuri nepanaikinta iki šiol.

Paškutinis toks pažeidimas, nurodoma Argentinos pareiškime, buvo Britanijos karo aviacijos pajėgų lėktuvų skridimai pavojingai arti Argentinos žvejybos laivų.

PRIEŠINGAI GYVENTOJŲ VALIAI

Amerikos administracijos spaudimu Portugalijos vyriausybė pasirengusi priešingai gyventojų valiai dislokuoti šalies teritorijoje branduolinį ginklą. Tai rodo Portugalijos vyriausybės premjero ir gynybos ministro K. Motos Finto pareiškimas.

Komentuodama K. Motos Pinto pareiškimą pažangi šalies spauda pabrėžia, kad, įsiteikdama Jungtinės Valstijoms ir NATO blokui, dabartinė vyriausybė pasirengusi rizikuoti net savo piliečių saugumu.

RASISTŲ IŠPUOLIAI

Darbininkai užsieniečiai Vakarų Vokietijoje tapo neonacistų provokacinių išpuolių taikiniu. "Trečiojo reicho rudmarškiniai" pavyzdžiu į kovą "už rasės grynumą" dabar įsitraukė smogikai iš vadinamųjų mirties eskadronų, kurie pastaruoju metu vis aktyviau skleidžia žmogei neapykantos kupinas rasizmo idėjas. Šių metų pradžioje šimtai darbo žmonių imigrantų gavo laiškus su grasinimais fiziškai susidoroti ir kategorišku reikalavimu: "užsieniečiai — lauk iš Vakarų Vokietijos". Šiuose laiškuose buvo įdėtas grupės banditų atvaizdas su irau: "Ginkluota kova prasideda".

VAISINGAS IR NAUDINGAS SUSITIKIMAS

Graikijos sostinėje Atenuose įvyko tarptautinė konferencija "Už nebranduolinę Europą", sušaukta Graikijos judėjimo už nacionalinę nepriklausomybę, tarptautinę taiką ir nusiginklavimą iniciatyva.

Konferencijoje dalyvavo 64 taikos šalininkų organizacijų atstovai iš 29 Europos šalių, JAV ir Kanados. Susitikimas buvo naudingas ir vaisingas — tokia visų konferencijos dalyvių nuomonė. Diskusijose atspindėjo tautų susirūpinimą pasaulio likimu, jų siekimą sustabdyti pavojingą žmonijos slinkimą į branduolinę katastrofą.

Daugelis kalbėjusių pabrėžė, kad JAC administracijai tenka atsakomybė už smarkų padėties pablogėjimą pasaulyje, pažymėjo, kokių pavojingų padarinių turės naujo Amerikos pirmojo smūgio raketinio branduolinio ginklo dislokavimas Vakarų Europoje.

Baigiamajame plenariniame posėdyje buvo pateikti darbo grupių, kurios svarstė konferencijos darbotvarkės klausimus, pranešimai. Pranešimus padarė Švedijos, Bulgarijos, Šveicarijos, Didžiosios Britanijos, Austrijos atstovai. Jie pabrėžė, kad debatų dalyviai pažymėjo būtinumą nedelsiant nutraukti naujų raketinių sistemų dislokavimą Europoje, išgubenti tas sistemas, kurios jau dislokuotos. Tai svarbi derybų dėl branduolinės ginkluotės sumažinimo, o po to ir visiško uždraudimo Europos žemynė atnaujinimo sąlyga.

Darbo grupėse tarp kitų buvo apsvaistyta problema, kaip sudaryti nebranduolines zonas Europos šiaurėje ir centre, taip pat Balkanuose. Diskusijos metu pažymėta, kad tokių zonų sudarymas būtų svarbus žingsnis, padedantis apsaugoti Europą nuo branduolinio ginklo.

balsavę, šiemet balsuos, ir balsuos ne už respublikoną Reaganą.

Jeigu prez. Reagan nebus perrinktas, žinoma, nemažas nuopelnas bus populiariausio demokratų pretendentu W. Mondale, nemažesnis nuopelnas bus ir Jesse Jacksono, išbudinusio balsavimams abejingus balsuoti.

Vilnis, 1984 kovo 15

KONSTANTINAS CERNENKA

1984 metų vasario 13 d. neeilinia- me TSKP Centro Komiteto plenu- me TSKP Centro Komiteto Gene- raliniu Sekretoriumi išrinktas Kon- stantinas ČERNENKA.

Konstantinas Černenka gimė 1911 metų rugsėjo 24 dieną Kras- nojarsko krašto Novosiolovo rajono Bolšaja Tesės kaime, rusas.

TSKP narys nuo 1931 metų. Išsilavinimas aukštasis — baigė Pedagoginį institutą ir aukštąją partinių organizatorių mokyklą prie VKP (b) CK.

Dirbti K. Černenka pradėjo anksti, dirbo samdiniu pas buožes. Visa jo tolesnė darbinė veikla susijusi su vadovaujančiu darbu komjaunimo, o po to — partiniuose organuose.

Partijos XIV suvažiavime (1971 m. kovo mėn.) K. Černenka išren- kamas TSKP Centro Komiteto nariu, o 1976 metų kovo mėnesį TSKP CK plenumo, įvykusiame po partijos XXV suvažiavimo, — TSKP CK sekretoriumi.

Nuo 1977 metų jis — kandidatas į TSKP CK Politinio biuro narius, o nuo 1978 metų — TSKP CK Politinio biuro narys. 7—10-ojo šaukimų TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas. K. Černenka bu- vo Tarybų Sąjungos delegacijos narys tarptautiniame Europos sau- gumo ir bendradarbiavimo pasitari- me (Helsinkis, 1975 metai), dalyva- vo Vienos derybose nusiginklavimo klausimais (1979 metai).

Konstantinas Černenka — žymus Komunistų partijos ir Tarybų val- stybės veikėjas. Visuose poste, kuriuos pavesdavo jam partija, jis parodė didelius organizacinius su- gebėjimus, partinį principumą, ištikimybę didiesiems Lenino idea-

KONSTANTINAS ČERNENKA

lams, komunizmo idealams. K. Čer- nenka — autorius daugelio moksl- nių darbų, skirtų aktualiems klau- simams. TSKP CK 1983 m. birželio plenumo K. Černenka padarė pranešimą, kuriame numatytos TSKP ideologinės veiklos nūdienos sąly- gomis gerinimo svarbiausios kryp- tys.

Už didelius nuopelnus Tėvynei Konstantinui Černenkai dukart su- teiktas Socialistinio Darbo Didvyrio vardas, jis apdovanotas trimis Lenino ordinais, trimis Darbo rudo- nosios vėliavos ordinais, daugeliu Tarybų Sąjungos medalių. Jis yra Lenino premijos laureatas.

K. Černenka apdovanotas aukš- čiausiais socialistinių šalių apdova- nojimais.

JAV KARINĖ BAZĖ KUBOJE

[GVANTANAMO ĮLANKOJE]

Pasižirėjus į Kubos žemėlapi, pietrytinėje salos dalyje galima išvelgti į salą iširėžusią įlanką — tai Gvantanamo įlanka. Taip pat pavadinta provincija ir jos cen- tras — Gvatanamo miestas. Iki įlankos nesunku nusigauti mašina, aplenkiant Bokerono gyvenvietę. Tačiau už Bokerono pamatysite spygliuotos vielos tvorą ir minų užtvartą besitęsiančią pietų kryptimi. Ant plento ryškiai baluoja lini- ja, dalijanti ne žemės rėžius, o greičiau du pasaulius: iš vienos pusės plyti rytinė socialistinės Kubos provincija, gyvena žmonės, kuriantys naują gyvenimą, iš ki- tos — aršus Kubos revoliucijos priešas, tūnās tarsi plešrūnas savo urve. Už spygliuotos vielos matyti pastatai. Prieš mus Jungtinių Amerikos Valstijų Gvantanamo karinė jūrų bazė, viena iš pusantro tūkstančio, kurios išbarstytos po visą Žemės rutulį.

Gvantanamas buvo pirmasis JAV atraminis punktas Karibų jūros baseine. 1898 metais Jungtinės Valstijos laimėjo Amerikos ir Ispanijos karą, ir Kuba tapo pusiau JAV kolonija. 1903 m., be kitų vergiškų sutarčių, JAV privertė Kubos vyriausybę pasirašyti susitarimą dėl Gvantanamo karinės jūrų bazės išnomuojimo.

Sis JAV agresijos pirmagimis turi svarbią strateginę reikšmę, leidžia kontroliuoti vienu metu Karibų, Centrinės Amerikos ir Lotynų Amerikos rajonus. 1957-1958 metais iš bazės aerodromų Batistos aviacija bombardavo Fidel Kastro sukilėlių armijos išvaduosius Siera Maestro rajonus. Iš čia 1965 metais prieš Dominikos Respubliką buvo mesti smogiamieji Amerikos junginiai. O praėjus 14 metų čionai eva- kavosi personalas, dirbęs prie supuvusio Samosos režimo.

Šiuo metu Gvantanamas yra ofi- cialus bazinis mokymo centras, rengias JAV jūrų pėstininkus. Vienu metu keturių ir šešių savaičių kursų čia išeina dešimtys padali- nių. 50 kvadratinė kilometrų pakrantės užimanti bazė turi du aerodromus, požeminį arsenalą, kari- nių apmokymų ir treniruočių aikštes. Bazės personalas, įskaitant civilius asmenis — maždaug 7,000 žmonių, įsikūrusių dviejuose mies- teliuose. Čia pat ligininė, gėlinimo įrenginiai, televizijos centras. Su žemynu bazė susisiekiama dviem radi- jo mazgais.

JAV dalyvavimas Gvantanamo įlan- konkoje — ne šiaip Kubos nacionali-

kiek ir jų sargybiniai. Juos maitino ir girdė. Mums pasakojo, jog dabar tai įprasta partizanų praktika. Į nelaisvę paimtus kareivius papras- tai laiko suėmę keletą dienų, su jais gerai elgiasi, dirba aiškinamąjį darbą, paskui paleidžia į visus keturius vėjus. Nuo to laiko Salva- doro chuntas armijai jie neegzistuoja. Jais daugiau nebegalima pa- sikliauti.

Aplinkinių kaimų gyventojai mums papasakoja, kad partizanai moka už viską, ką gauna iš valstie- čių. Iš partizanų jie dažnai "išsinuo- moja" ir autotransportą, bet visada grąžina jį savininkams, sumoka už išiekvotą benzina. Partizanų užim- tuose rajonuose galioja, jei taip galima pasakyti, "sausas įstaty- mas", čia uždrausta pardavinėti guaro — savo gamybos cukraus likerį.

Red.

nio suverenumo pažeidimas. Ba- zė — nuolatinis provokacijų, psi- chologinio spaudimo prieš socialis- tinę Kubą šaltinis, jos ekonomikos žlugdymo įrankis. Amerikiečiai ne- leidžia pagilinti įlankos dugno, o vienintėlis farveteris perseklus, kad laivai galėtų išplaukti iš vidinio reido. Todėl Bokerono uoste laivų negalima pilnai pakrauti ir jie pri- versti papildomai užsukti į kitus uostus. Dėl to kenčia respublikos ekonomika. Bokerono uosto gali- mybės iki galo neišnaudojamos. Kita ūkio sritis, kuriai bazė daro didelių nuostolių — žvejyba. Jūrų pėstininkai provokuoja incidentus, todėl žvejai vengia įplaukti į atvirą jūrą, dažniausia žvejoja vidinėje įlankos dalyje. O tai jokių būdu negali patenkinti didėjančių žvejų kooperatyvų poreikių.

Nuo Kaimaneros ir Bokerono gyvenviečių iki bazės šiek tiek daugiau kaip kilometras, o iki Tres Pedro aerodromo — dar mažiau. Niekad nenutyla turbinų gausmas. Reaktyviniai lėktuvai pakyla į orą šiaurės kryptimi ir, apsigręžę 180 laipsniu, skrenda į pietus. Čia neretai išgirsi ir artilerijos kanona- dą — treniruojasi pakrantės artilerija ir laivai. Tuomet šaudymas prasideda vienos dienos vakarą ir nenutyla iki kito vidurdienio. Manevrai vis dažnėja. Be to, per bazės teritoriją į Kubą skverbiasi žvalgai ir emigrantai vykdanys diversijas ir teroristinius aktus. Ne paslaptis, jog tuo siekiama destabilizuoti pa- dėtį, įbauginti kubiečius.

Skiriamąjoje zonoje jūrų pėsti- ninkai nuolat sukelia incidentus — nuo lėkštų "juokelių" iki pasienio postų apšaudymo. Kareivas siutina pasienio skydas, kuriame užrašas: Kubos Respublika. Laisva Ameri- kos teritorija". Ją jau ne kartą akmenimis apmėtė girti žaliūnai. Daugėja kruvinų provokacijų, aukų. 1964 m. liepos 19 d. 21 val. grupė jūrų pėstininkų paleido 6 šūvius į pasienio postą. Sunkiai sužeistas pasienietis Damonas Lo- pesas Penas po 20 minučių mirė. 1966 m. gegužės 21 d. 21 val. iš sunkvežimio, vežusio amerikiečių padalinį, pasigirdo šūvis. Kulka lekia į pasienio posto ambrazūrą — sunkiai sužeidžiamas kareivis Lui- sas Ramiresas Lopecas ... Šį sąrašą žmonių, praliejusių kraują už savo tėvynės laisvę, būtų galima tęsti.

Tačiau socialistinės Kubos liau- dies niekas nepalauš ir neišbaugins.

Įsakymas pasieniečiams skelbia: "Būti budriems, nesileisti į provo- kacijas". Kubos vyriausybė atkak- liai stengiasi likviduoti bazę, kuri tarsi nuodingas spyglys žaloja res- publikos kūną.

O gyvenimas Kaimaneroje, Bo- kerone ir provincijos centre — Gvantanamo mieste plaukia savo vaga. Kaip paprastai, į mokyklą eina vaikai, veikia įmonės. Jokios provokacijos, joks jėgos demon- stravimas negali sustabdyti perga- lingo liaudies žengimo į ateitį.

A. Lisovenka

TRUMPAI

— Senatas 63 balsais prieš 32 nutarė, kad už šnipavimą, išdavys- tę ir bandymą nužudyti šalies prezidentą nusikaltėliai būtų bau- džiami mirties bausme.

— Jungtinių Tautų žmogaus tei- sių komisija užgryė tris rezolucij- jas, smerkiančias Izraelį, nesiskai- tantį su žmogaus teisėmis.

SALVADORO PARTIZANAI

Danijos laikraštyje "Information" tilpo Associated Press agentūros korespondento Jozef Frezer straips- nis, pasakojantis apie jo susitiki- mus su Salvadoro partizanais, ku- rie grumiasi prieš JAV remiamą valdančiąją chuntą. Čia spausdina- me to korespondento tą straipsnį šiek tiek sutrumpinę.

J. Frezer rašo, kad Salvadoro veikią partizanai turi išvystytą tiekimo sistemą, ginklų trūkumą kompensuoja išradingumu, kovinių operacijų drausme.

Toliau štai ką jis pasakoja: apsi- lankėme partizanų stovykloje San Miguel provincijos kalnuose, šalies pietrytinėje dalyje. Čia vietoje, dar geriau supranti, kad vyriausybės kariuomenei bus labai sunku išmuš- ti savo patyrusius priešus iš šių rajonų.

Salvadoro Farabundo Marti nacionalinio išsivadavimo fronto pa- dalinių, infrastruktūra tiesiog žavi. Jie turi savo žemės ūkio įmones, radijo stotis.

Kalnų rajonuose apie Čirilagua partizanai gyvena tarp valstiečių arba savo bazėse. Šioje šalies dalyje veikia revoliucinė liaudies armija — viena didžiausių Salva- doro partizanų organizacijų.

Ilgas vingiuojantis kelis į partiza- nų stovyklą prasideda į vakarus nuo Čirilagua. Kelias netrukus virsta siauru takeliu, kuris čia dingsta upėmis ir protakose, čia vėl vingiuoja tarp pievų ir pelkių.

Partizanų stovykla — tai daugybė trobesių didelėje teritorijoje. Kai kurie jų atlieka virtuvių vaid- menį. Moterys dideliuose katiluose verda pupeles ir kukurūzus. Jos

Vilnis, 1984 kovo 15

gamina valgi daugeliui šimtų žmo- nių. Šiek tiek nuošaliau — ginklų sandėlis: gerai sutepti šautuvai, stambaus kalibro kulkosvaidžiai, net lengvieji artilerijos pabūklai. Beveik visi pagaminti Amerikoje. Partizanai juos įsigijo mūšiuose prieš vyriausybės kariuomenę.

Netoli pagrindinės bazinės stov- vyklos — dar viena lūšnų grupė. Čia įsikūrusi spaustuvė, trumpųjų bangų radijo stotis, taip pat siu- vykla. Joje siuvami ir raudoni raiščiai ant rankovių — revoliuci- nės liaudies armijos narių skiriamieji ženklai. Čia pat partizanai — revoliucinės liaudies armijos narių skiriamieji ženklai. Čia pat partiza- nai laiko videomagnetofoną, televi- zijos kamerą. Šiuos įrengimus jie naudoja propagandiniam darbui su gyventojais.

Dauguma partizanų — valstie- čiai. Bet tarp jų yra ir kitų socialinių sluoksnių atstovų. Štai Ernestas, 28 metų, šio partizanų rajono politinis vadovas, buvęs statybininkas. Vedęs. Žmona, pa- sakoja jis, taip kalnuose, o du jų vaikai — pas gimines.

Žinoma, karas — tai kasdieninis kraujo praliejimas. Tačiau partiza- nai kare plačiai naudoja ir taikią taktiką. Pavyzdžiui, vienam mūšy- je į nelaisvę buvo paimti trys jauni vyriausybinių kariuomenės kariai. Iš pradžių jie tiesiog tirtėje tirtėjo iš baimės. Juk chuntos armija dažniausiai neima belaisvių, moty- vuodama tuo, jog partizanai griu- miasi žūtibūtinai. Tačiau pakeliui į partizanų stovyklą kareiviai šiek tiek nusiramino. Jie nešė dalį bend- ro krovinio, bet ilsėjosi tiek pat,

DIPUKAI IR GRENADA

Jungtinių Valstijų akciją prieš mažutę ir beginklę Grenadą pasmerkė praktiškai visos pasaulio šalys, išskyrus kelis šioje akcijoje dalyvavusius satelitus. Ypač didelės kritikos Vašingtonas susilaukė iš savo artimiausių sąjungininkų NATO bloko. Prancūzija pareiškė, kad Grenados okupacija yra neteisėtas ir neprotingas žingsnis. Vakarų Vokietijos vyriausybė rekomendavo tuoj pat išvesti amerikiečių "reindžerius" iš šios šalies. Italija ir Kanada viešai pareiškė labai abejojančios minimo Jungtinių Valstijų žingsnio tikslingumu. Olandija Suvienytųjų Nacijų organizacijoje balsavo už rezoliuciją, smerkiančią JAV . . . Įžulūs ir neatsakingi Vašingtono veiksmai sukėlė naują antiamerikanizmo bangą Vakarų Europoje. Anglijos leiboristai ir Vakarų Vokietijos socialdemokratų pagrįstai tvirtina, jog vargu ar galima dabar tikėti Jungtinių Valstijų pažadais, esą konflikto atveju jos konsultuosios su savo sąjungininkais, prieš panaudodamos "Peršingus" ir sparnuotąsias raketas Vakarų Europoje . . . Nepaisant viso propagandinio triukšmo, susimąstę netgi amerikiečių spauda. Antai "New York Times" rašė: "Jeigu niekas nesustabdys Reagano, jis gali įvelti mūsų šalį į nepageidautiną, nenorimą ir nelaimetiną karą. Tai būtų tragiškiausias Amerikai karas — blogesnis net už Vietnamą." O dabar žodis Vakarų Vokietijos žurnalui "Stern". Apžvelgdamas pastarųjų metų Jungtinių Valstijų politiką, žurnalas klausia: "Taigi, kodėl Amerikos išsijungimas į pasaulinę istoriją daugiau primena bepročio bėgimą, negu šventą misiją? Kodėl Vašingtonas savarankiškai prisiima atsakomybę už visus mūsų laikmečio pinočetus ir somosas?"

Ir štai kokį atsakymą žurnalas pateikia savo skaitytojams. Europoje, rašo "Stern", gyvena daug žmonių, kurie nenori prisiminti istorijos pamokų, tačiau tokių, kurie nieko iš jos neišmoko, Amerikoje yra žymiai daugiau. Būtent, jie šiandien ir formuoja Vašingtono politiką . . .

Šiuos žurnalo "Stern" žodžius prisiminėme susipažinę su reakcinės lietuvių išeivijos laikraščio "Tėviškės žiburiai" vedamuoju. Vedamojo, skirto Grenados įvykiams, autorius niekaip nesupranta, kodėl gi tiek daug balsų pasaulyje, tarp jų ir amerikiečių sąjungininkų, smerkia šią Vašingtono akciją? Susidarė keista situacija, stebisi autorius, "kai per 200 amerikiečių

marinų žuvo Beirute, daugelis anų garsiųjų balsų tylėjo. Vienas kitas išreiškė apgailėstą, bet nesudarė platus frontas, smerkiantis piktadarius. Niekas nerengė demonstracijų, niekas nereikalavo tarptautinio pasmerkimo" . . . Koks nelygus mastas, piktinasi vedamojo autorius, tačiau net nebando išsiaiškinti tokio pasaulio visuomenės reagavimo priežasčių. Jam nė į galvą, kad minimi 200 amerikiečių jūrininkų žuvo ne savo namuose, o Beirute, kur niekas jų nekvieta, kad niekas neprašė ir neprašo Jungtinių Valstijų laivyno apšaudyti tirštai gyvenamą Beiruto rajoną, kad tai jie nusprendė patys! Būtų daugiau negu keista tikėtis, kad po amerikiečių bombomis žūstantys niekaip nereaguotų į okupantų veiksmus. Vedamojo autorius mąstyme kaip vandens lašė atsispindi globalinės Vašingtono pretenzijos būti pasauliniu žandarais, tarti paskutinį, lemiamą žodį, nei sekunde neabejojant, kad tai, kas priimtina Jungtinėms Valstijoms, gali būti visiškai nepriimtina kitiems . . .

"Viešosios komunikacijos kanaluose išlenda komentatoriai, iš anksto palinkę į smerkiančiųjų pusę", — piktinasi vedamajame anoniminis "vaduotojas" ir pastebi, kad jam ši situacija primena karą Vietnamo laikais. Tai tikrai įdomus ir daug pasakantis pasažas. Visa Amerika jau seniai pasmerkė gėdingą karą Vietnamo ir vieninai traktuoja jį kaip didžiulę ankstesnių administracijų klaidą, tačiau "vaduotojai" yra priešingos nuomonės. Kaip matome, ir iš istorijos pakoka jiems praėjo veltui. Kas smerkia Jungtinių Valstijų ekspansionizmą, kas piktinasi elementariausių tarptautinių teisių laužymu, tas, anot vedamojo autorius, "nejučiomis pila vandenį ant sovietų malūno" . . . Manome, kad komentuoti tokių, atsiprašant, argumentų nebūtina. Tad pabaikime anaipol ne kairiosios pakraipos Vakarų Vokietijos žurnalo "Stern" žodžiais, gana teisingai nusakančiais JAV vištakumo esmę: "galingiausia Vakarų pasaulio valstybė visiškai nenori suprasti "trečiajame pasaulyje" vykstančios socialinės revoliucijos, kovos prieš oligarchiją, chuntas, diktatūras": Štai kodėl kiekviena išsivadavimo judėjimo pergalė priimama kaip asmeninis Jungtinių Valstijų pralaimėjimas. Tačiau istorijos tėkmės nesustabdysi: ji turi savus dėsnius — tuo jau seniai galėjo įsitikinti ir lietuvių reakcingoji išeivija . . .

Kazys Arlauskas

JAV ir besivystančios šalys

Pastaruoju metu labai pablogėjo išsivadavusių valstybių ekonominė būklė. 1976-1982 m. besivystančių šalių išsiskolinimas padidėjo nuo 251 iki 636 mlrd. dol., o kartu su trumpalaikiais kreditais — iki 737 mlrd. Vakarų kontroliuojamų tarptautinių finansinių organizacijų kreditavimo sąlygos taip pat pablogėjo. Labai sumažėjo besivystančių šalių eksporto įplaukos dėl jų parduodamos žaliavos kainų kritimo.

JAV atkakliai priešinosi naujai ekonominių santykių tvarkai. Monopolijų užsienio ekonominių ryšių tikslas — grobti besivystančias šalis, siurbti iš Azijos, Afrikos, Lotynų Amerikos regionų milijardinius pelnus. JAV imperializmas

parengė visą sistemą ekonominių svertų, kurių pagalba glemžia daugelio jaunų valstybių nacionalinius turtus. Iš pradžių amerikiečių monopolijos aplėšia tas valstybes, po to už dideles palūkanas teikia joms kreditus ir paskolas, kurioms gražinti jaunosios valstybės išleidžia visas eksporto įplaukas ir patenka naujon vergijon.

Daugiausia besivystančios šalys turi nuostolių dėl nelygiatėsių prekybos, vergiškų paskolų, išlaidų JAV brukamam ginklavimuisi. Parduodamos technologija, JAV kartu įsiūlo atitinkamus įrengimus monopolistiškai didelėmis kainomis. Jau daug metų JAV sumažintomis kainomis perka Lotynų Amerikos

MARKET PARKO MIRAŽAI

"Vilnius" skaitytojams, manau, nėra reikalo ilgai aiškinti, kas per daiktas Market Parkas. Jis jau seniai tapo prastos reputacijos ir beprasmiškos "vaduotojų" veiklos sinonimu. Su Čikagos Market parko gyvenimo mizerija ir butaforija dar kartą susitinkame naujoje J. Lukoševičiaus knygutėje — satyrinės publicistikos straipsnių ir miniatiūrų rinkinyje. Ji, pavadintą "Market Parko kronikos ir kitos istorijos", išleido "Minties" leidykla Vilniuje.

Knygutę sudaro penki skyriai. Pirmajame, pavadintame "Toje pažadėtoje žemėje", autorius šmaikščiai piešia amerikietiškaį gyvenimo būdą, demaskuoja antihumanišką imperializmo politiką.

Amerikos žemė pažadėtąja tapo nemažai mūsų tautiečių daliai. O Market Parkas tirščiausiai nusėtąs tu, kuriems Lietuvoje pasidarė labai ankšta po antrojo pasaulinio karo.

Cia, pastebi J. Lukoševičius, gaminama daug savotiškos "lietuviybės" — nukreiptos prieš Lietuvą, čia kultivuojamas "patriotizmas", skiepijamas neapykantą. Bene didžiausias bei paslaptingiausias Market Parko gyventojų užsiėmimas — Lietuvos "vadavimas" (apie tai — kiti du knygutės skyriai "Market parko kronikos" ir "O mus vis dar vaduoja").

To "vadavimo" prasmė Lietuvoje gyvenančiam be galo miglota, kaip ilgokai neaiški ji buvo ir minimo leidinio autoriui. Kol vieną kartą Niujorke kelio nepastojo stambus žaliukas su ilgu smailiu peiliu ir mandagiai pasakė: "Sere, aš norėčiau jus išvaduoti nuo piniginės ir skrybėlės". Taip lietuviškieji Market Parko dipukai nori išvaduoti Lietuvą — nuo mokyklų ir darbo, nuo teatrų ir gamyklų, nuo gyvenimo būdo, o jei pavyktų — ir nuo paties gyvenimo.

Be abejo, marketparkininkai, keliasdešimt metų nematę Lietuvos,

ir Afrikos valstybėse chemijos žaliavas, vario ir urano rūdas, boksitus, daugelį kitų medžiagų. Aštuntajame dešimtmetyje monopolijos išvežė iš besivystančių šalių pelno už 124.2 mlrd. dol. Šių šalių nuostoliai dėl transnacionalinių korporacijų manipuliavimo kainomis sudarė 175 mlrd. dol. Dar reikia paminėti blogėjančias kreditavimo prekybos sąlygas, valiutos rezervų nuostolius dėl svarbiausių kapitalistinių valstybių valiutos vertės sumažėjimo ir t. t. Į šį skaičių neįeina nuostoliai, susiję su technologijos pirkimu iš JAV ir kitų Vakarų šalių. Tuo tarpu šie nuostoliai sudarė iki 40 mlrd. dol.

Vienas svarbiausių JAV monopolijų turtėjimo šaltinių yra prekyba ginklais. Ginklų pardavimas nuo 1 mlrd. dol. septintajame dešimtmetyje išaugo iki 30 mlrd. dol. 1983 m. Kasmet parduodama iki 300 karinės paskirties licencijų. Didžiules ginklų siuntas JAV tiekia Lotynų Amerikos diktatorių režimams, daugeliui Afrikos šalių, Pakistano kariniam režimui. JAV administracija sudarė sutartis su Saudo Arabija 8,5 mlrd., su Pakistanu — 3,2 mlrd. dol. sumai. JAV atsisakė vesti derybas dėl ginklų pardavimo apribojimo. Tokia pozicija visiškai suprantama — kurstant karinę psichozę, norima įtraukti į ją besivystančias šalis, statyti ten naujas karines bazes.

L. U.

šį bei tą nugirdę iš kelintų lūpų, tik paviršutiniškai gali žinoti apie mūsų gyvenimą. O juk gyvenime, pastebi autorius, kur kas blogiau, negu porinama dipukų laikraščiuose ar radijo stočių laidose. Jeigu Vatikano radijas kalba, kad darbininko jėgos Lietuvoje pertempiamos iki paskutinių galimybių, kėsinama į darbininkų laisvalaikį ir t. t., tai labai mažai žino apie Lietuvą tas radijas. Jis nežino, pateikia pavyzdžius J. Lukoševičius, kad darbininkai kartą per metus — o jeigu reikia tai ir dažniau — uždaromi į tokias kankinimo įstaigas, kurios vadinasi sanatorijomis ir poilsio namais, tuos, kurie ypač nepatinka valdžiai, išstoms savaitėms išstremia iš Lietuvos — į Krymą, Kaukazą, kur vargšai žmonės kepinami karštoje saulėje, dar kiti įkišami į naujus namus su patogumais . . .

Subtili ironija, aštri satyra — pagrindiniai J. Lukoševičiaus instrumentai, kuriais jis "Kronikose" negailestingai paruoja marazmu atsiduodantį Market parką, atskleidžia svetur iškūrusių antitarybinių pabėgėlių iš Lietuvos papročius, veiklą, psichologiją (apie tai ir skyrelis "Mini komentarai").

J. Lukoševičius dirbo žurnalistu JAV, gerai pažįsta šios šalies gyvenimą (apie ką byloja ir jo pirmesnė knyga "Kolumbo rate ir už jį"), ilgus metus bendravo su tautiečiais, iškūrusiais svetur — gyvenimo faktai ir literatūrinis talentas daro leidinį neabejotinai vertingą. "Kronikos" demaskuoja ir perspėja: suaktyvėjusi karinga imperializmo politika skatina reacininkus išdavystei ir nusikaltimui — bet kokia kaina (tegu ir per milijonų gyvybes) siekti susigrąžinti prarastus turtus, padėti, iliuzijas.

Kokia tam Market Parke aistrų kunkulyne, kokia heroiška kova kuo daugiau išsunkti dolerių "vadavimo" reikalams, kiek ten kenčiama dėl "blogio" Lietuvoje, kad net šurp! Bet ne veltui sakoma — kai užminga protas, pabunda šmėklos . . . Taip ir tie "kankiniai" su tauta turi tiek pat bendro, kaip Sacharos dykuma su laivyba. Tą patvirtina nauji eksponatai užjūrio avantiūristų muziejuje: kadaise žinomas režisierius J. Jurašas ir žinomas V. Šakalys . . . Vienas jų (kaip ir antrasis), savanoriškai atsiškręjęs nuo tautos, tapęs groyno ir nepriklausomojo meno puoselėtoju, paskutiniu metu prisiduria duonai diversinėje radijo stotyje "Laisvė". To iki šiol, kalba žmonės, niekas nedarė iš gero gyvenimo . . .

Štai tokia herojų atmaina gyvena Market Parke ir kitose išeivijos mėgstamose vietose. "Komedija mums būtinai reikalinga" — tvirtina dipukų spaudos darbininkė ponia Balašaitienė. Komedija iš tiesų yra, tik — deja — nėra žmonių, suprantančių jumorą taigi, ir suvokiančių realybę. Nebent išskyrus J. Lukoševičiaus aprašytąjį Frenką Vaitą, kuris pildamas viskį ir girdėdamas žmonos žodžius, kad gėrimas jį pražudys, save garsiai padrašina: "Argi aš būsiu pirmas lietuvis, kritęs dėl Lietuvos?!"

Dienos nusineša į Anapilį ne vieną Market Parko gyventoją, taip ir "neišvadavusių" Lietuvos . . . Amžina užmarštis jiems!

Alvis Dargis

Vilnius, 1984 kovo 15
Ši praxė 1984, 1984

Pagerbtas liaudies poeto atminimas

Tarybų Lietuvoje plačiai paminėtos Lietuvos TSR liaudies poeto Teofilio Tilvyčio gimimo 80-osios metinės.

Vilniuje, Meno darbuotojų rūmuose, įvyko šiai sukakčiai skirtas vakaras. Lietuvos TSR rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas, poetas A. Maldonis, liaudies rašytojas J. Baltušis, poetas M. Karčiauskas, literatūros kritikas V. Areška, papasakojo susirinkusiems apie Teofilio Tilvyčio nueitą gyvenimo kelią, jo didžiulį įnašą į lietuvių literatūrą.

Ikitarybiniais metais Teofilis Tilvytis savo kūryboje išreiškė lietuvių liaudies kritišką nusistatymą prieš buržuazinę santvarką ir miesčionišką dekadentinę kultūrą. Ypač populiarius buvo jo redaguojamas žumoro ir satyros savaitraštis "Kuntaplis".

Idėjiškai ir meniškai stipriausias, novatoriškiausias to laikotarpio Teofilio Tilvyčio kūrinys yra poema "Artojėliai". Ją poetas vėliau tęsė beveik visą gyvenimą, sukurdamas savotišką XX amžiaus Lietuvos pilietinės istorijos lyrinę kroniką. Žymų visuomeninį ir literatūrinį vaidmenį suvaidino pirmaisiais pokario metais parašyta poema "Usnynė", už kurią 1951 metais jos autoriui buvo paskirta TSRS Valstybinė premija. Šioje poemoje Teofilis Tilvytis vienas iš pirmųjų pradėjo vaizduoti lietuvių liaudies kovų už laisvę ir socializmo sukūrimą istorinius įvykius.

Vakaro metu buvo pabrėžta, kad giliai atmintyje visų pažinojusių Teofilį Tilvytį išliko jo žmogiškas paveikslas, jo komunistinė pozicija, aktyvi ilgametė visuomeninė veikla. Daug kartų jis buvo renkamas Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos deputatu, daugelį metų vadovavo respublikos taikos šalininkų judėjimui.

Gražiai pagerbė savo kraštiečio Teofilio Tilvyčio atminimą Utenos apylinkių darbo žmonės. Prie paminklinio akmens Gaidžių kaime, kur stovėjo Tilvyčių sodyba, susirinkę kolūkiečiai, jaunimas, svečiai iš Vilniaus padėjo gėlių. Tauragnų kultūros namuose įvyko literatūros vakaras.

Paminėti "Artojėlių", "Dičiaus", "Usnynės" autoriaus gimimo sukakties kauniečiai buvo susirinkę į Literatūros muziejų.

V. Petkevičienė

G. Vanagaitės kūrybos koncertas

Lietuvos TSR meno darbuotojų rūmuose įvyko kompozitorės, M. K. Čiurlionio meno mokyklos mokytojos Genovaitės Vanagaitės kūrybos vakaras. Į jį gausiai rinkosi muzikos mėgėjai, kompozitorės kolegos, mokiniai. Vakara vedė muzikologė O. Narbutienė.

G. Vanagaitė baigė LTSR valstybinės konservatorijos prof. J. Juzeliūno kompozicijos klasę. Yra sukūrusi įvairių žanrų kamerinės instrumentinės, vokalinės muzikos kūrinių. Jiems būdinga lyrinė nuotaika, kūriniuose liaudiškos intonacijos jungiamos su naujomis išraiškos priemonėmis.

Nemažą dalį savo kūrybos autorė paskyrė patiems mažiausiems atlikėjams ir klausytojams — vaikams. Nuo 1968 m. G. Vanagaitė dirba M. K. Čiurlionio meno mokykloje, kur ji visą savo energiją, jautrią menininko ir pedagogo širdį atiduoda mokiniams, dėstydamą teorines disciplinas ir kompoziciją. G. Vanagaitė yra parengusi soliedžio vadovėlių bei leidinėlių "Mes ir žaislai". Pastarasis labai pamėgtas darželinio amžiaus vaikų.

G. Vanagaitė — LTSR kompozitorių sąjungos vaikų muzikos sekcijos pirmininkė. Kompozitorė aktyvi "Dainų dainelės" vertinimo komisijos narė, konkurse nuolat skamba jos pačios skambios, su fantazija, išmone parašytos dainelės solistams, ansambliams, chorams. O jų vis maža, vis naujų laukia gausi respublikos mažųjų atlikėjų audito-

Vilnius, 1984 kovo 15

rija.

Pagrindiniai G. Vanagaitės kūrybos bruožai — liaudiškumas, nuširdumas, spalvingumas. Tai dar kartą patvirtino vakare skambėjusi muzika. Koncerte dalyvavo LTSR liaudies artistė B. Grincevičiūtė, birbyninkas A. Smoluskas, moterų choras "Eglė" (vadovas LTSR nusipelnęs artistas J. Kavaliauskas), Filharmonijos pučiamų, jų kvartetas (V. Višinskas, R. Staškus, J. Černius, A. Ančerevičius), M. K. Čiurlionio meno mokyklos moksleiviai D. Uscila ir J. Nefaitė, mokyklos choro paruošiamoji grupė (vadovas R. Zdanavičius) ir jaunųjų smuikininkų ansamblis (vadovas A. Krevnevičius), Pionierių rūmų mažųjų dainininkų ansamblis (vadovė A. Zaleckienė).

Kūriniai skambėjo nuotaikingai, pakiliai, šventiška. Mažieji ir suaugusieji žiūrovai gausiais plojimais dėkojo kompozitoriui.

Marija Vilniūtė

NAUJI KULTŪROS NAMAI

Kupiškyje duris svetingai atvėrė naujieji kultūros namai.

Naujajame pastate — 400 vietų salė, šokių, dramos, choro studijų kambariai. Šokių salės langus puošia dailininkės S. Valiūtės vitražas, žiūrovų salėje — dailininkės A. Ličkutės keraminis pano ir kupiškėnų žemiečio dailininko A. Laučiaus keraminės vazos, virš jų visomis spalvomis mirguliuoja dailininko K. Simanonio šviestuvai:

Lietuvos enciklopedininkai dirba be atokvėpio

Lietuvos enciklopedininkams atokvėpio nėra: redaktorių stalai užversti naujų enciklopedinių leidinių vardyno kortelėmis, naujais straipsnių rankraščiais. Per ateinantį dešimtmetį pagal Valstybinio leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komiteto patvirtintą enciklopedinės literatūros leidimo 1985-1895 metų perspektyvinį planą Vyriausioji enciklopedijų redakcija turi parengti ir išleisti 30 pavadinimų enciklopedinių leidinių (apie 45 tomus).

Baigiamas redaguoti Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos papildymų tomas, kuriame bus nuosekliai papildyta, atnaujinta ir patikslinta enciklopedijos I-II tomuose pateikta informacija, aprašyti nauji objektai, dėl vienu ar kitu priežastį praleistos temos. Dalis leidinio bus skirta transkribuotų tikrinių vardų originalo formų suvestiniam abėcėliniam žodynėliui. Papildymų tomą numatoma išleisti 1984 metais.

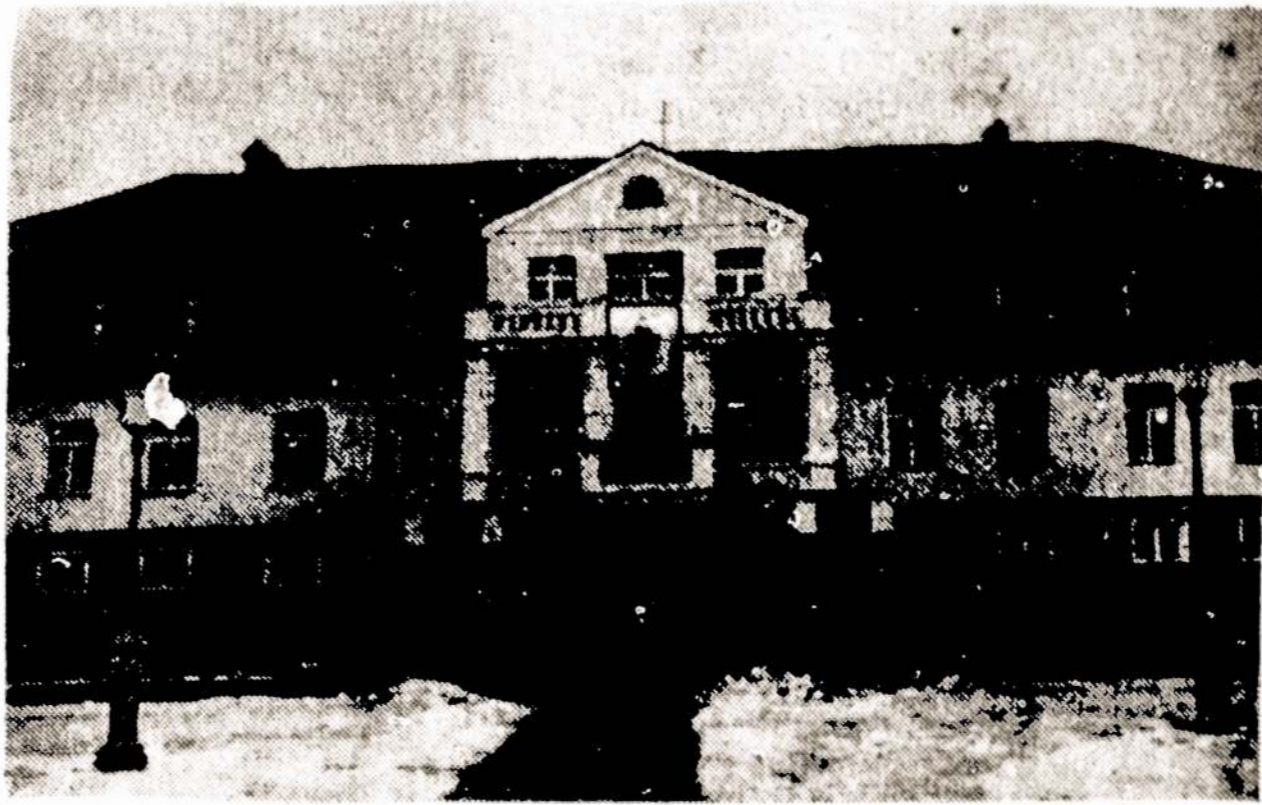
Šiais metais metais skaitytojus turėtų pasiekti "Rusų-lietuvių kalbų politchnikos terminų žodynas" ir "Astronomijos žodynas", o spaustuvei bus įteikta 25,000 žodžių "Tarptautinių žodžių žodynas"

ir enciklopedinis žinynas apie Tarybų Lietuvą anglų kalba.

Ruošiama nauja daugiatomė li-tuanistinė tarybinė enciklopedija. Tai bus iš esmės naujas leidinys apie Lietuvą ir lietuvius, tik iš dalies kartojantis "Mažosios lietuviškosios tarybinės enciklopedijos" medžiagą. Naujojoje enciklopedijoje numatoma aprašyti visas Tarybų Lietuvos ir lietuvių tautos gyvenimo sritis, Lietuvos respublikos ir lietuvių ryšius su kitomis broliškoms tarybinėmis respublikomis ir užsienio šalimis, tarybinėmis ir kitomis tautomis. Tai bus prenumeruojamas leidinys, kurio pirmąjį tomą planuojama išleisti 1985 metais.

Vyriausiosios enciklopedijų redakcijos XII penkmečio darbo planuose yra dviejų tomų 80,00 žodžių universalus enciklopedinis žodynas, viename enciklopedija apie Tarybų Lietuvą rusų kalba, populiarios fizikos ir medicinos enciklopedijos, botanikos ir politechnikos žodynai. Numatoma išleisti dviejų tomų žemės ūkio enciklopedija, namų ūkio enciklopedija, pirmuosius penkiatomo "Lietuvos TSR istorijos ir kultūros sąvado" tomus.

K. Demskis

Pietinėje Klaipėdos miesto dalyje, sename pertvarkytame pastate statybininkai įteikė raktus internatinės meno mokyklos šeiminkams. Prie pagrindinio mokomojo pastato pastatyti bendrabučiai, kuriuose apsigyveno mokiniai iš aplinkinių rajonų. Tokio profilio mokykla respublikoje vienintelė. Čia mokosi būsimieji chorų ir orkestrų dirigentai. Mokyklą baigę berniukai gaus bendrą vidurinį ir muzikinį išsilavinimą. Jie papildys konservatorijos studentų gretas.

Nuotraukoje: Klaipėdos miesto internatinė Meno mokykla.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

SIMTASIS KONCERTAS

Lietuvos TSR nusipelnusį artistą Vincentą Kuprį pažįstame ne tik kaip operos solistą, bet ir kaip aktyviai koncertuojantį, nuolat naujomis programomis klausytojus džiuginantį dainininką.

Lietuvos TSR valstybinėje filharmonijoje Vincentas Kuprys surengė ir savo šimtąjį koncertą, — tiek kartų dailininkas susitiko su publika per penkiolika metų, praėjusių nuo to laiko, kai pradėjo dirbti Lietuvos TSR akademiniam operos ir baleto teatre.

TADO VRUBLEVSKIO SUKAKČIAI

Sukako 125 metai, kai Vilniuje gimė teisininkas, visuomenės veikėjas Tadas Vrublevskis. Šiai datai paminėti Respublikinėje bibliotekoje surengta paroda.

Dar jaunystėje T. Vrublevskis už priklausymą slaptai revoliucionierių organizacijai buvo ištremtas į Tobolsko guberniją. Vėliau jis eks-

ternu baigė Peterburgo universitetą, išgijo teisės mokslų magistro laipsnį. Grįžęs į Vilnių advokato. Čia jis 1905-1907 metais daugiau kaip 400 kartų teismuose gynė revoliucionierius.

Svarbų vaidmenį Lietuvos kultūros istorijoje turėjo T. Vrublevskio iš tėvų paveldėta ir nuolat turtinama biblioteka. Jau 1912-aisiais joje buvo apie 65,000 knygų ir beveik 19,000 kitų spaudinių: žemėlapių, fotografijų, dokumentų. Prieš mirtį T. Vrublevskis visą biblioteką padovanojo Vilniui, pareikalavęs, kad ji niekur nebūtų išvežta ir leidžiama visiems nemokamai ja naudotis. Vėliau jos fondai buvo išplėsti ir įkurta LTSR Mokslų Akademijos centrinė biblioteka.

SEZONO METU

Vasaros sezono metu LTSR valstybinė filharmonija surengė 392 koncertus, kuriuose apsilankė 152 940 žiūrovų.

Siuvimo fabrikas Vilniuje

Taip atrodo naujasis "Lelijos" vyriškų kostiumų siuvimo fabrikas

Vienuoliktasis penkmetis dosnus statybomis. Ypač įkurtuvių šurmuli jaučia respublikos lengvosios pramonės įmonės. Įgyvendindami Komunistų partijos ir Tarybų vyriausybės raginimą duoti šaliai kuo daugiau plataus vartojimo gaminių, statant naujus fabrikus kaimo vietovėse, savo žodį pirmiausia taria statybininkai.

Žmonės, nešiojančius statybininkų šalmsus, dabar dažnai sutiksi ir vienoje stambiausių Lietuvos siuvimo pramonės įmonių — Vilniaus siuvimo gamybinio susivienijimo "Lelija" pagrindinėje įmonėje bei jos filialuose — Rokiškio, Šeduvos, Širvintų, Ukmergės siuvimo fabrikuose.

Pagrindinė įmonė, gimusi pirmaisiais pokario metais, jau reikalinga rekonstrukcijos, erdvesnių gamybinių patalpų, žmonės nori dirbti geresnėmis sąlygomis. Pagrindinėje įmonėje kranai, savivartės, buldozeriai buvo atvežti prieš penketą metų. O 1983-aisiais jau duris atvėrė naujas 6,580 kvadratiniais metrais, keturių aukštų gamybos pastatas. Jį statė Vilniaus statybos SV-6 darbininkai, talkinant pačios "Lelijos" kapitalinės statybos darbuotojams. Į naujas patalpas įsikėlė du vyriškų kostiumų siuvimo cechai, kuriuos sujungus buvo atidarytas savarankiškas vyriškų kostiumų siuvimo fabrikas.

Produkcija siuvimo cechuose nuo vieno pusautomato iki kito keliauja specialiomis transporterių linijomis. Jas fabrikui sukonstravo ir įdiegė Lengvosios pramonės ministerijos konstravimo bei projektavimo biuras "Punktukas".

Vyriški kostiumai dabar siuvami nauju, vengriska metodu. Jį vilniečiai perėmė iš Vengrijos Liaudies Respublikos Debreceno siuvimo fabriko. Tai ilgametės dviejų siuvimo įmonių draugystės ir kūrybinio bendradarbiavimo vaisiai.

Įsikūrus naujose, erdviuose patalpose, pagerėjo ir gaminių kokybė. Tad dabar patirties į "Leliją" dažnai atvyksta socialistinio lenktynia-

vimo partneriai iš Minsko N. Krupskajos siuvimo gamybinio susivienijimo, Rygos "Latvijos", Tallino "Baltikos" bei kitų įmonių, su kuriomis vilniečiai lenktyniauja ne vieną dešimtmetį. Daug ką sako ir tas faktas, jog dabar vyriški kostiumai "Lelijoje" siuvami pagal vieningą konstruktyvinį sprendimą, kuris priimtas visoje Tarybų Sąjungoje.

Darbininkės džiaugiasi ne tik erdviomis patalpomis, bet ir atnaujintu sveikatos punktu, kuris bet kuriuo metu suteikia pirmąją medicinos pagalbą. Jų pastangoms: — moterų kirpykla, erdvi valgykla, kavinukė, maisto produktų parduotuvė. Netrukus bus įrengtas patogus poilsio kambarys, kur specialiai pritaikyti sienų apmušalai, subtropikų augmenija, kondicionuotas oras darbininkėms sugrąžins gerą nuotaiką, atpalaiduos jas nuo nervinės įtampos.

Siuvimo įmonių rekonstrukcija, naujų gamybos pastatų įvedimas eksploatacijon, tai viena svarbiausių užduočių, kuri ryškiomis raidėmis įrašyta 1981-1985 metų socialistinio ir ekonominio vystymo planuose.

Pagrindinėje įmonėje statybininkai dirba ir toliau. Per dvi vasaras šoktelėjo mechaninių dirbtuvių korpusas, iškilo būsimoji moteriškų paltų siuvimo cechasis. Sąmatinė šių pastatų vertė 3 milijonai 300 tūkstančių rublių.

Gerinant darbo sąlygas, atitinkamai gerės ir techniniai ekonominiai šios įmonės rodikliai. Jeigu 1983 m. susivienijimo metinis gamybos planas, skaičiuojant didmeninėmis kainomis, sudarė 241,6 milijono rublių, tai iki penkmečio pabaigos jis išaugs 22 procentais. Darbo našumo augimas vienuoliktajame penkmetyje taip pat ženklus — jis padidės 12 procentų.

Aušra Suopytė

Žmogiškumas baigiasi ten, kur prasideda gerėjimas savo žmogiškumu.

R. Narečionis

Didelės permamos apylinkėje

Buržuazijos valdymo metais Matuizos buvo mažai kam žinoma vietovė netoli Varėnos. Nedidelis kaimelis, apsuptas miškų, prisiglaudęs prie geležinkelio, sutikdavo ir palydėdavo pro šalį pradundančius traukinius. Varganai čia gyveno žmonės, nes smėlėta žemė brandino negausius javų, bulvių derlius. Visi laukdavo vasaros, kai uogos prisirpsta ir grybai dygti pradeda. Tada jau išsisos šeimos į mišką grybauti ir uogauti patraukdavo.

— Neatpažįstamai pasikeitė gyvenimas šiose vietose Tarybų valdžios metais, — sako Matuizų apylinkės Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto pirmininkas V. Jotautas. — Tie metai atnešė daug naujovių ir permamų. Ypač ryškios jos dabar.

Apylinkės teritorijoje išikūrė du dideli ūkiai — Matuizų tarybinis ir "Tarybų Lietuvos" kolūkis. Juose dirba dauguma apylinkės gyventojų.

Ūkių laukuose — galinga technika: traktoriai, kombainai, kitos žemės ūkio mašinos, kurios palengvina žemdirbių triušą. Valstybė kasmet skiria vis daugiau mineralinių trąšų, lėšų sausavimo darbams. Laukai tampa derlingesni, tuo pačiu daugiau išauginama gyvulių. Štai buvęs Kulelių durpynas dabar sausinamas, ir netrukus pustrečio šimto hektarų plote sužaliuos Matuizų tarybinio ūkio kultūrinės pievos.

Apylinkėje yra nemaža pramonės įmonė — Matuizų statybinių medžiagų gamykla, kurioje dirba apie pusę tūkstančio žmonių.

Didelis dėmesys apylinkėje ski-

riamas liaudies švietimui. Matuizose yra aštuonmetė mokykla, kurioje mokosi žemdirbių ir statybinių medžiagų gamyklos darbininkų vaikai. Be šios mokyklos, apylinkėje yra dar dvi aštuonmetės ir trys pradinės mokyklos. Neužmiršti ir patys mažiausieji apylinkės gyventojai — Matuizose veikia vaikų lopšelis — darželis.

Turtingas šio dzūkų krašto kultūrinis gyvenimas. Ūkiai, gamykla organizuoja dirbantiems išvykas į koncertus, spektaklius. Tačiau talentų yra ir vietoje. Matuizų kultūros namuose suburtas pagyvenusių žmonių šokių kolektyvas, etnografinis ansamblis, meninė agitbrigada, o Krūminių kultūros namuose — moterų ir vyrų vokaliniai ansambliai, kaimo kapela.

Apylinkės deputatai, kurių čia yra daugiau kaip trisdešimt, nuolat rūpinasi gyvenamųjų namų statyba, švara ir tvarka kaimuose, prekybos ir buitinio aptarnavimo gerinimu.

Daug nuveikė apylinkės vietinių Liaudies tradicijų taryba, kuri, bendradarbiaudama su ūkių, gamyklos moterų tarybomis, profsąjungų komitetams ir padedant kultūros darbuotojams, nuolat organizuoja įdomius ir išimintinus renginius. Bene didžiausio populiarumo susilaukė kūdikių vardynos. Dabar visiems apylinkės mažyliams vardai suteikiami iškilmingoje aplinkoje. Kiekvienos vardynos aprašomos albumuose, gausiai iliustruojamos nuotraukomis.

Per pastaruosius metus išaugo, išgražėjo apylinkės centras — Matuizos, pasipuošė naujais daugiaaukščiais pastatais. Daug statoma ir ūkiuose.

A. Norvaišas

Gražių rezultatų pernai pasiekė Šakių rajono "Taikos" kolūkio karvių fermų melžėjos. Daugelis jų per metus iš kiekvienos karvės primelžė po 4100 ir daugiau kilogramų pieno.

Nuotraukoje: Kolūkio karvių melžėjos su vyriausioju zootechniku Vytautu Kaunu aptaria metų darbo rezultatus. G. Svitovaus nuotrauka

J. RUDZINSKUI ATMINTI . . .

Karolio Poželos gatvė, 34. Čia gyveno Lietuvos TSR liaudies artistas Juozas Rudzinskas. Ant fasado atidengta memorialinė lenta įžymiam režisieriui ir aktorui atminti. Su jo vardu susiję daug šlovingų Valstybinio akademinio dramos teatro istorijos puslapių. Jis buvo jo vyriausiasis režisierius, vėliau — direktorius.

PANEVEŽIO STIKLAS

Didelę siuntą lankų stiklo į Vokietijos Federatyvinę Respubliką išsiuntė Panevėžio stiklo fabrikas.

Į keliolika užsienio šalių savo produkciją dabar siunčia Panevėžio stiklo fabrikas. Stiklo blokus ir lankų stiklą, pagamintą mieste prie Nevėžio, perka Anglija, Prancūzija, Jordanija, Kipras, Kuveitas ir

kiti kraštai.

Lietuviškam stiklui gaminti naudojamas kvarcinis Anykščių smėlis. Per parą įmonė jo sunaudoja apie 140 tonų.

Prisiminsime, kad buržuazijos valdymo metais praktiškai visas statybose naudojamas stiklas buvo išvežamas iš užsienio.

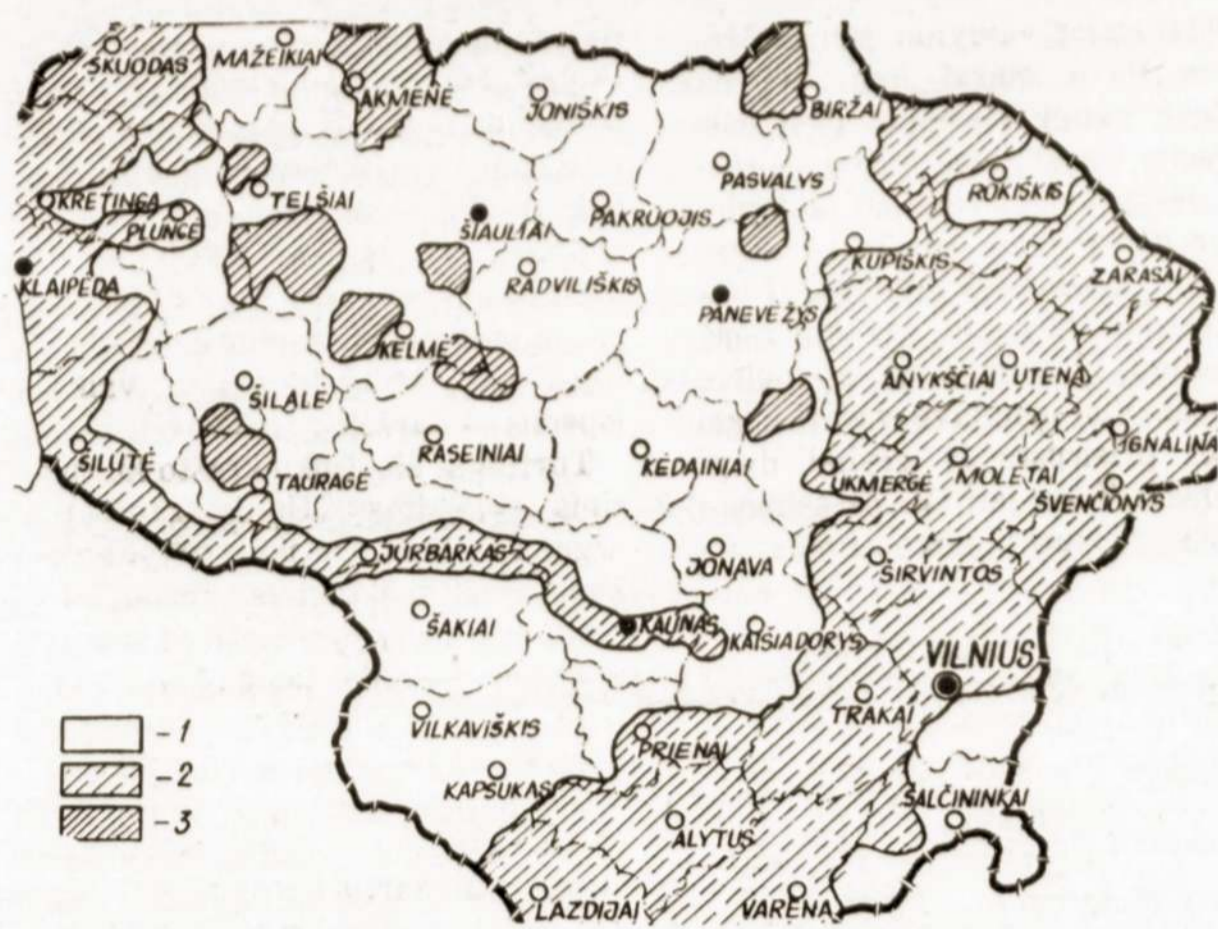
NAUJAS MIKRRAJONAS

Panevėžyje pradėtas statyti naujas miesto mikrorajonas Kniaudiškės.

Rajoną sudarys keturi kvartalai. Jame gyvens 30 tūkstančių gyventojų. Nauji dailūs ir patogūs namai bus sujungti vidiniais kiemais, o pėsčiųjų takai nusidrieks į mokyklą, vaikų darželius, visuomeninį prekybos centrą. Šalia naujo rajono bus pasodintas 16 ha parkas.

Vilnius, 1984 kovo 15

Ar visur lėktuvai žemdirbių talkininkai

Lėktuvai yra rimti Lietuvoje žemdirbių talkininkai tręšiant laukus bei atliekant augalų apsaugos darbus. Juos pasitelkus ne tik mažesnis darbas, bet ir nesuslegiama dirva, nepažeidžiami augalai. Tačiau Lietuvoje vienur lygumos ir dideli laukai, kitur — kalvos, miškai, ežerai, durpynai. Taigi darbo sąlygos lėktuvams labai skirtingos. Lėktuvų taikymo agrochemijos

darbams požiūriu Lietuva galima suskirstyti į geras žemės ūkio lėktuvams zonas ir visiškai netinkamas. Čia pateikiame žemėlapi, kuriam Lietuvos teritorija suskirstoma pagal tinkamumą naudoti žemės ūkio aviaciją agrochemijos darbams: 1 — galima plačiai lėktuvai naudoti žemės ūkio darbams, 2 — naudoti tik kai kuriuose laukuose, 3 — netinka naudoti.

Knygos akliems žmonėms

[BRAILIO RAŠTU]

„Broliai, seserys, imkit mane ir skaitykit...“ rodos, atplaukia paprasti, artimi ir suprantami žodžiai iš pirmosios lietuviškos knygos. Bet paaimk tu ją — knygą — į rankas ir perskaityk, jei iš tavęs gamta ar nelemtas atsitiktinumas atėmė akis. Tačiau šiandien ir akliji ima knygą ir skaito. Ir daug skaito.

Prieš penkiasdešimt penkerius metus Kaune pradėta naudoti lietuviška Brailio rašto abėcėlė, padėti pirmieji pamatai organizuotam aklių švietimui ir akliams prieinamų knygų leidybai. Bet tik po trisdešimties metų, kai Lietuvoje įsitvirtino Tarybų valdžia, naujais pagrindais pertvarkiusi ir aklių gyvenimą, buvo pradėta organizuoti sisteminga knygų leidyba Brailio raštu. 1958 metais prie tuometinės Kauno pedagoginės literatūros leidyklos buvo įsteigta Brailio rašto knygų redakcija, kuriai ėmėsi vadovauti didelė Brailio rašto knygų entuziastė Angelė Bradauskaitė-Posnanskienė. O prieš dvidešimt metų įkurta Lietuvos aklių draugijos leidykla. Jos pirmieji žingsniai susiję su vienu žymiausių Lietuvos aklių organizuoto sąjūdžio iniciatorių ir veikėjų — rašytoju Antanu Jonynu.

Du LAD leidyklos dešimtmečiai — tai augimo ir brendimo metai. Dabar per metus išleidžiama daugiau kaip 100 įvairių knygų, per 1000 leidybinių lankų. Nuo leidyklos įkūrimo jau pasirodė 1432 pavadinimų knygos, kurių apimtis prašoka 15 tūkstančių leidybinių lankų. Gaila, kad nėra tokių matų, kuriais galima būtų apibūdinti tą didžiulę reikšmę, kurią turėjo ir turi išaugusi knygų Brailio raštu leidyba Tarybų Lietuvos aklių rehabilitacijai ir integracijai.

Per du dešimtmečius LAD leidykla paruošė ir kitose respublikos leidyklose į gyvenimą palydėjo 25 knygas reginčiųjų raštu, kurios plačiai visuomenei pasakoja apie įvairiapusę Lietuvos aklių draugiją. Vilnis, 1984 kovo 15

jos veiklą, gamybos ir kultūros laimėjimus. Vien 1978-1982 metais „Minties“ ir „Mokslo“ leidyklos padėjo išleisti „Susipažink su mano gyvenimu“ (sudarė A. Venckevičius), A. Jonyno „Žmogiškoji reabilitacija“, T. Sakalausko „Beatrice“, T. Majeuskio „Aklasis tarp reginčiųjų“, E. Daktaravičienės ir M. Tornau „Glaukoma ir jos profilaktika“. Kartu su Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija reguliariai leidžiami LAD laboratorijų mokslo darbų rinkiniai, kurių apimtis — 15 leidybinių lankų per metus.

LAD leidykla šiandien — plataus profilio, daugiašakė įstaiga, leidžianti knygas aklių reabilitacijos, tiflopedagogikos, tiflopsichologijos klausimais, vadovėlius, muzikinę, grožinę, visuomeninę politinę ir mokslinę literatūrą. Keturiuose specializuotose leidyklos redakcijose dirba kūrybingas kolektyvas, pajėgus spręsti įvairius uždavinius.

Viena leidyklos darbo problemų — kaip sunkokas, storas, monotoniškas poligrafiniu atžvilgiu knygas Brailio raštu palengvinti, paploninti, padaryti patrauklesnes ir patogesnes naudoti. Tikimės, kad rekonstravus LAD spaustuves patalpas, aprūpinus ją tobulesne poligrafine technika, leidyklai įsikūrus naujuose rūmuose, bus galima lengviau išspręsti daugelį organizacinių, kūrybinių ir techninių klausimų.

Saulius Plepys

PARKAMS IR SKVERAMS

Alytaus Miškų ūkio medelynas praeitą rudenį miestų ir kaimų apželdinimui pardavė 45 tūkstančius medelių ir krūmų.

Ypač daug medelių pasodinta pačiame Alytuje — jo naujose gatvėse, parkuose.

Daug medelių į savas gyvenvietes išsivežė Daugų tarybinis ūkis, „Galiūno“ kolūkis, Varėnos bei Lazdijų rajonų žemdirbiai.

Keliautojams skirta literatūra

Lietuvos žmonės dabar keliauja daug. Vis dažniau pasiekia tolimiausią šalį, įveikia tūkstančius kilometrų po Tarybų Sąjungą. Ką bekalbėti apie mažytę Lietuvą, kurią su tėvais arba ir be jų skersai išilgai išvažinėjęs net dažnas pauglys. Ir visiems keliautojams reikia lengvai prieinamos informacijos, turistinės literatūros, leidinio apie vietas, į kurias vykstama.

Kaip tokia literatūra aprūpina „Minties“ leidykla, kokie jos planai, pasakoja leidyklos turistinės literatūros redakcijos vedėjas Vytautas Visockas:

— Ketiname parengti po du leidinius kiekvienam respublikos miestui. Vienas bus išsamesnis, leidžiamas rečiau — gal kartą per penkmetį, kito apimtis neviršys penkių lankų — čia skaitytojas ras būtiniausią informaciją, kuri greičiau sensta, keičiasi, bet turistui labai reikalinga. Jas jau rengiame spaudai, šių metų pabaigoje turėtų pasirodyti „Vilnius“ ir „Kaunas“. Mūsų knygelės apie Vilniaus, Kauno, kitų miestų apylinkes padės kiekvienam pasirinkti šeštadienio ar sekmadienio maršrutus dviračiais, pėsčiomis, priemiestiniais autobusais. Jos papasakos apie miestus supančius miškus, gyvenvietes, upes ir ežerus, kurių pakrantėse galima iškylauti, apie gamtos, istorijos, architektūros, dailės paminklus. Pirmas toks spalvotomis fotografijomis iliustruotas leidinėlis „Po Vilniaus apylinkes“ pasirodys 1984 metais.

Leidinius apie miestus ir jų apylinkes papildo, praplečia serija „Lietuvos TSR kultūros paminklai“. Esame išleidę knygeles apie Vilniaus, Kauno miestų ir jų apylinkių reikšmingiausius, didžiausios meninės ir istorinės vertės architektūros bei istorijos paminklus. Pavasarį pasirodė šios serijos leidinėlis S. Pinkaus „Raudondvario pilis“. Turime to paties autoriaus

rankraštį apie Biržų pilį. Jau spausdintuve S. Meškausko „Pažaislis“.

Apie Medininkų pilį rašo akademikas J. Jurginis, apie Tytuvėnų architektūrinį ansamblį — K. Cerbulėnas. Išleidome V. Levandrausko „Vilniaus pilies skersgatvį“, rengiame spaudai knygelę apie architektūros ir istorijos paminklų ansamblį — Gorkio gatvę Vilniuje.

Didelį pasisekimą turėjo leidinys „300 kultūros paminklų“. Jis įpiršo mintį išleisti „300 gamtos paminklų“. Šis leidinys — ateinančių metų planuose.

Stengiamės, kad nuolat būtų literatūros apie mūsų kurortus: Palangą, Druskininkus, Birštoną, Likėnus. Skaitytojai jau gavo vienodo formato knygelę apie Lietuvos rajonus — neseniai pasirodė J. Kiseiliauskienės „Sirvintų rajonas“, J. Dringelio „Varėnos rajonas“. Šiemet ir kitais metais pasirodys knygelės apie Svenčionių, Akmenės, Alytaus, Biržų, Utenos, Molėtų, Zarasų rajonus. Be abejo, šios knygutės bus įdomios pasiskaityti ir mūsų tautiečiams, gyvenantiems užsienyje — kaip atrodo nūnai jų gimtosios vietos, su kuriomis išsiskyrė prieš dešimtmečius. Beje, specialius turistinius leidinius užsienio turistams leidžia mūsų leidyklos „Gintaro“ redakcija.

„Mintis“ kasmet išleidžia ir turistinių maršrutų aprašymų, skirtų keliautojams pėsčiomis, automobiliais, plaukiantiems mūsų gražiosiomis upėmis valtėmis, važiuojantiems dviračiais. Pakartosime B. Kondrato knygutę „Kūrėjų pėdsakai“, nes išvykos, ekskursijos ir literatūrinės vietos darosi vis populiarsnės. Jau redaguojama leidinys (pasirodys 1984 m.) apie dailininkų, kompozitorių, aktorių memorialines vietas.

Taip trumpai būtų galima apibūdinti mūsų redakcijos artimiausius planus ir darbus.

ANTALIEPTE IAMŽINA

Prieš dešimt metų Antalieptės karių kapinėse ant obelisko buvo iškirstos tik septynios pavardės. Kas tie septyni, kokiais kovų keliais jie atėjo prie skardingų Sventosios krantų ir kokius žygdarbius atliko? Inžinierius V. Indrašius, subūręs vietos kraštotyrininkus, užsimojo atsakyti į šį klausimą. Kelerius metus per atostogas pa dirbėjo TSRS gynybos ministerijos archyve, surado žuvusių karių sąrašus.

Nuožmiose grumtynėse su fašistais čia, ties Antaliepte, 1944 m. liepos 12-29 dienomis narsiąjų mirtimi krito 280 mūsų Tėvynės sūnų. 1975 m. buvo rekonstruotos Antalieptės tarybinių karių kapinės. Dabar čia kasmet Pergalės dieną atvyksta dešimtys giminių ir artimųjų pagerbti tu, kurie išėjo iš suaugo su smėlėta Zarasų krašto žeme.

V. Indrašius surinko daug biografinių duomenų apie Zarasų rajono vaduotojus. 71-osios gvardijos šaulių divizijos vadas, Tarybų Sąjungos Didvyris generolas majoras Ivanas Sivakovas krito narsiąjų mirtimi 1944 m. liepos 20 d. Smalvų apylinkėje. Palaidotas jo prašymu Vitebske.

Dabar M. Melnikaitės memorialiniame muziejuje įrengta didvyrių skirta ekspozicija, iš jo gimtinės

Orenburgo, Ivanovkos vidurinės mokyklos. Antaliepte buvo atvykę jo vardu pavadintos draugovės pionieriai. Užsimezgė nuožirdus Antalieptės ir Ivanovkos vidurinių mokyklų kraštotyrininkų susirašinėjimas.

Dvylika tūkstančių bekonų per metus išauginama Pasvalio rajono Saločių tarpukinėje gyvulininkystės įmonėje. Ji jau pasiekė projekcinį pajėgumą. Per tris metų ketvirčius įmonė pardavė 9962 centnerius kiaulienos.

Nuotraukoje: Vienoje įmonės sekcijoje.

Sveikas vaikas — tėvų džiaugsmas

Jaunųjų namų pamokai vadovauja gydytoja V. Burneikienė.

Prieš trejus metus Šiaulių miesto vaikų poliklinikoje ant vienu durų atsirado iškaba — "Sveiko vaiko kabinetas".

— Tiesą sakant, pradžioje ne daug kas praverdavo šias duris, nors poliklinikoje buvo gausu lankytojų... — prisimena tą laiką vaikų poliklinikos vyriausiasis gydytojas Stasys Damaševičius.

Dabar tokių kabinetų daug kur yra. O tada buvo pradžia, bandyimų, ieškojimų metas. Pamažu kaupėsi ir šiauriečių pediatrijos patyrimas, įvairėjo sveiko vaiko kabineto profilaktinis darbas, sanitarinis švietimas. Šiandien čia užsukusią moterį su mažyliu maloniai pasitinka sveiko vaiko kabineto šeimininkė medicinos felčerė Marytė Gruodienė.

Kiekvieną savaitę kabinete rengiamos konsultacijos nėščioms moterims. Jaunųjų motinų mokyklą šiemet lankė keli šimtai šiauriečių. Jos išklusė paskaitų ciklą apie vaiko priežiūrą ir mitybą, slaugymą. Kitoje grupėje gydytojai, pedagogai supažindino tėvus, kaip ruošti vaiką ikimokyklinėi įstaigai, vėliau — pirmajai klasei. Kabinete vyksta specialūs renginiai sergančių ir dispanserizuotų vaikų tėvams.

— Daug negerovių išvengtume,

jei laiku susirūpintume sveikata, — kalba poliklinikos vyriausiasis gydytojas ir čia pat rodo pluoštą pranešimų, kuriuos dar, deja, tenka siųsti į kai kurių tėvų darbavietes, globos ir rūpybos organus, kad augančiam šeimoje mažyliui būtų užtikrintos normalios sąlygos.

Sveika šeima, sveika aplinka... Kaip tai svarbu suprasti ir to siekti iš pat jaunų dienų! Poliklinikos sveiko vaiko kabineto iniciatyva laisvalaikiu renkasi miesto bendrojo lavinimo mokyklų 10-11 klasių moksleiviai: gydytojai, psichologai atskirai su berniukais ir mergaitėmis kalbasi apie ruošimąsi šeimai, savitarpio bendravimo kultūrą ir kt. Visuose kabineto darbuose ir renginiuose visada aktyviai dalyvauja pediatrė Janina Bieliauskienė, K. Preikšo pedagoginio instituto docentė Jūratė Daulenskienė, ginekologė Danutė Kliūnienė, vaikų poliklinikos skyriaus vedėja Vanda Burneikienė ir daug kitų specialistų. Kabinete sukaupta nemaža specialios literatūros, vaizdinių priemonių. Gerinant profilaktiką, sanitarinį švietimą, nepasitenkinama vien veikla tarp keturių sienų — šiauriečių pediatrijos žodis vis dažniau skamba gamybiniuose kolektyvuose, įmonėse.

Sigitas Blėda

KUR TEKA SEIRA

Viena pačių vaizdingiausių Dzūkijos krašto vietų — su kaimynine Lenkija besiribojantis Lazdijų rajonas. Žavus jis vasarą ir žiemą žaliais spygliuočių miškais, ežerais ir ežerėliais, į tolį bėgančiomis kalvomis. Tik iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad čia ramesnė gyvenimo tėkmė. O juk gražių permainių ir šiame, atokiau nuo didelių centrų esančiame krašte, netrūksta.

Štai kelyje iš Gudelių į Veisiejus paklota nauja asfalto juosta. Tokie pat nauji keliai šiemet nutiesti Kapčiamiesčio ir Aštriosios Kirsnos kolūkių centrų gyvenvietėse. Moderni ambulatorija atvėrė duris Seiriuose. Neužilgo laukiama įkurtuvių baigiamoje statyti Kapčiamiesčio vidurinėje mokykloje.

Toli gražu — tai ne visos pernykštės malonios naujienos. Šimtai nuotaikingų įkurtuvių atšvęsta kaimuose pastatytose patogiuose ir spalvinguose namuose, kuriuos gamina netolimoje kaimynystėje esantis Alytaus namų statybos kombinatas. Naujakurių gatvėse padaugėjo ir pagal individualius projektus pastatytų balto bei raudono mūro namų. Dabar jau apie du trečdalius rajono žemdirbių šeimų gyvena naujuose, nemažai miestietišku patogumu turinčiuose sodybose.

Šis Dzūkijos kraštas dar kartą aiškiai paliudija, kaip Lietuvoje nuolat kyla darbo žmonių gerovė, kultūra. Šiuo metu Lazdijų rajone yra beveik šešios dešimtys bendrojo lavinimo mokyklų, apie pusšimtį bibliotekų, per trisdešimt kino teatrų. Kiekvieną savaitgalį rajono centro kultūros namuose, ūkių klubuose svečiuojasi Vilniaus ir Kauno teatrai, koncertuoja pagarsėję chorai ir ansambliai, žymūs dainininkai.

"Jaunosios gvardijos" vardu pavadintame kolūkyje, kuris jungia Šeštokų, Krosnėnų, Tautrimų, Delnicų ir kitų aplinkinių kaimų žmones, prie Birutės gyvenvietės yra simboliška Prano Džuko sodybamuziejus, prieš keliolika metų čia

įkurtas kolūkio pirmininko Algirdo Sabulio rūpesčiu. Jame surinkta ir saugoma keli šimtai žemės dirbimo įrankių ir kaimo apyvokos daiktų, kuriais vietiniai žemdirbiai naudojami prieš trejetą-ketvertą dešimtmečių.

Lankytojų muziejuje netrūksta. Vyresni žmonės čia atėję prisimena netolimas dienas, o jaunimui tai jau istorijos pamoka, nors dar ir labai apie netolimą praeitį. Štai grupelė moksleivių iš Leipalingio, kuriuos sutikau tame muziejuje, negalėjo atsistebėti ir suprasti, kaipgi jų tėveliai galėję su tokiais padargais dirbti, gyventi aprūkusiose dūmėnėse pirkiose. Beje, ir patys vyresniosios kartos žmonės dažnai stebisi tokiomis didelėmis ir gražiomis permainomis. Anądien teko kartu keliauti su Zuzana Balčiene, mokytoja pensininke iš Degėsių kaimo, kuri smagiai džiūkiškai pasakojo:

— Dziewazi, atsimenu, kaip mūsų vyrai laukus dar medinėm žagrėm arė. Vėliau pasirodė geležiniai plūgai, bet ne visi juos įstengė nusipirkti. Mūsų smėlynėliuose jėvas retai kada geriau užderėjo, o juk bet kokiu metu reikėjo iki lito ar cento viską sumokėti už žemę... Mes, džiukai, vis tų vaikelių daugiau prasimanyt įpratę. Oi, kaip sunku juos buvo auginti, maitinti. Dėl to ne vienas į margą sveltą laimės ieškot išėjo. Neseniai ir aš pas likimo į Jungtines Amerikos Valstijas nublokštus pas gimnaičius svečiavausi, regėjau tą šalį. Sakiau tada aniems ir jums tai sakau, kad niekur nėra geriau kaip pas mus. Ir apsirėdę mes ne prasčiau, ir pavalgę gardžiau. Na, ir rūpesčių dėl ateities neturime.

Mielas ir nė į ką nepakeičiamas šis kraštas prie tyro Seiros upelio. Darbštūs ir nuoširdūs jo žmonės su džiūkišku svetingumu sutiks kiekvieną svečią, pasodins jį prie gausaus vaisių stalo, aprodys savo gražią sodybą, kur prie kiekvieno namo vasarą darželiuose žydi gėlės, rudenį soduose noksta obuoliai.

Jonas Bagdanskis

VELIUONOS ŠIOKIADIENIAI

Veliuonoje — miestelyje ant Nemuno kranto — žiemą tyku, ramu. Atvykęs naujas žmogus čia greit susigyvena su vietiniais, dirba savo mėgstamą darbą. Taip ir bėga dienos. Žiūrėk, jau ir dešimt, ir dvidešimt metų gyventa Veliuonoje, jau ir šarma palytėjo plaukus.

Taip čia pasiliko P. Cvirkos kolūkio pirmininkas Č. Žička. Dirbo, būrė specialistus, rūpinosi žemdirbystės kultūra.

— Mano bendradarbiai čia irgi daug metų praleidę, — kalba Č. Žička. — Tai agronomas V. Karalius, vyriausiasis zootechnikas V. Mikšys, vyriausiasis buhalteris B. Dubinskas. Džiaugiamės spėjusiu prigyti energingu pavaduotoju gamybai J. Gimbutu.

Pirmininkas pasidžiaugė, kad kolūkiečių sodybos vis gerėja, gražėja, kad žmonės daug skaito, mėgsta muziką, dainas.

Kiekvieną rudenį Klanguose, P. Cvirkos gimtinėje, vyksta novelės vakarai. Pasiklausyti rašytojų kūrybos susirenka daug žmonių. Tie vakarai tikrai idomūs, rašytojai ir veliuoniečiai turi apie ką pasikalbėti.

Daugiau kaip prieš dvidešimt metų į Veliuoną atsikėlė gydytojas

A. Binkis — dabar vietinės ligoninės vyriausiasis gydytojas. Veliuoniečiai nepamiršo ir didelę gyvenimo dalį jų sveikatai paskyrusio gydytojo J. Stugio, dabar jau pensininko. Gydytoja G. Jonaitytė Veliuonoj septinti metai, bet jau irgi turi tikrai geros ir nuoširdžios gydytojos autoritetą.

Veliuonos tvarkymu ir gražinimu rūpinasi apylinkės pirmininkas J. Sirtautas. Jo pastangomis išasfaltuota ir apšviesta nemaža miestelio gatvių. J. Sirtautui talkininkauja S. Jasiulevičius, liaudies kontrolės grupės pirmininkas, deputatas.

Pastaruosiu metu išsiplėtė ir pavairėjo Veliuonos kraštotyros muziejus. Jį tvarko N. Masaitis, kurį muziejuje rasi nuo ryto iki vakaro. Didžiojoje salėje kabo įvairių dailininkų tapybos darbai, meninės fotografijos. Vienas kambarys skirtas P. Cvirkos gyvenimui ir kūrybai. Čia galima pamatyti retų rašytojo ir jo šeimos fotografijų.

Veliuonos kultūros namų direktorius J. Misiūnas pagrįstai skundžiasi, kad jie maži, reikėtų naujų, patogesnių. Čia yra jaunimo šokių kolektyvas, kapela. Garsiajam veliuoniškių etnografiniam ansambliui suteiktas liaudies kolektyvo var-

VILNIAUS AUTOBUSŲ PARKAS

Tai — stambiausia autotransporto įmonė respublikoje. Parke yra 669 autobusai, kurių 72 procentai — vengrų gamybos "Ikarai". Kiekvieną dieną į reisus išvažiuoja 520 autobusų — 42 miesto, 91 priemiesčio ir 62 užmiesčio maršrutais.

Bendras šių maršrutų ilgis daugiau kaip 17,4 tūkstančio kilometrų. Kasdien pervežama daugiau kaip 400 tūkstančių keleivių.

ROKIŠKYJE...

Panemunės gyvenvietėje duris atvėrė 50 vietų vaikų lopšelis-darželis.

das. Šoka, dainuoja ir jauni, ir pagyvenę, ir seni. Visi noriai lanko repetitijas, važiuoja koncertuoti kitur.

Biblioteka turi apie 700 nuolatinių skaitytojų. Vedėja G. Seniutienė dirba jau daugiau kaip 20 metų. O seniausia skaitytoja A. Veverškieinė.

Veliuona auga, gražėja. Žmonės stato naujus, remontuoja senus namus, tvarko aplinką. Daug kas čia jau pasikeitė, net ištisu gatvių nebeįmanoma atpažinti.

D. Juškaitienė

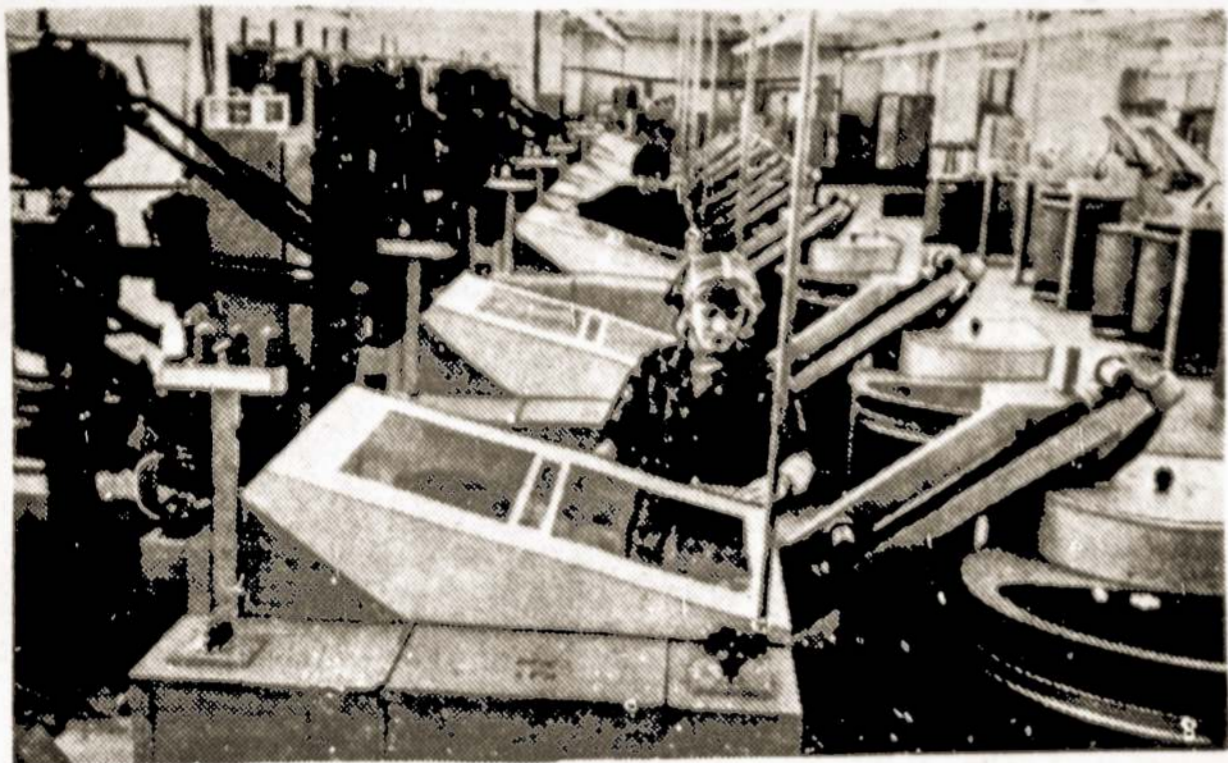
Jurbarko rajonas

Vilniaus J. Vito gamybinis susivienijimas siuva moteriškus ir vaikiškus paltus iš įvairių rūšių natūralaus kailio ir karakulio, taip pat kailines kepures. Įmonė beveik kasmet atnaujina produkcijos asortimentą.

Nuotraukoje: Įmonės inžinierė Loreta Palevičiūtė demonstruoja naujus kailinius.

V. Gulevičiaus nuotrauka
Vilnis, 1984 kovo 15

Kauno "Drobės" vilnos gamybinio susivienijimo verpimo fabrike pradėjo veikti naujas šukavimo cechas. Jame dirba šukoatuvai, pagaminti Vokietijos Demokratinėje Respublikoje. Nauji įrengimai dvigubai padidino darbo našumą, sumažino rankų darbą.

Nuotraukoje: Naujas šukavimo cechas.

K. Jurelės nuotrauka

Vairuotoju būti negali

Daltonizmas nėra retas reiškinys. Mūsų planetoje kas dešimtas žmogus yra daltonikas, silpniau reaguoja į spalvas. Vyrų dėl šio trūkumo kenčia dažniau negu moterų.

Apskritai žmogus sugeba atskirti 1300—1500 įvairių atspalvių, o dalininkai dar daugiau. Antai I. Repinas skyrė daugiau kaip 2000 atspalvių. O daltonikai kai kurias spalvas skiria nepatenkinamai. Jie ypač prastai skiria raudoną ir žalią spalvas. Beje, daltonizmas dažnai paveldimas, persiduoda iš kartos į kartą.

Daltonikai maišo šviesiai raudoną su tamsiai žalia, šviesiai žalią su tamsiai raudona. Tiesa, prastai skiria šviesų tonus, o ne ryškumą, kurį palyginti gerai jaučia. Pavyzdžiui, raudoną šviesoforo signalą gali palaikyti žaliu, jeigu jis bus tokio pat ryškumo lapijos fone.

Pasitaiko daltonizmo ir po įvairių akių ligų, traumų. Tokiais atvejais yda dažnai pagydoma. Beje, po ligų ir traumų žmonės neretai ne tik prastai skiria spalvas, bet ir blogiau mato.

"Spalvų akumo" diagnostika turi didelę praktinę reikšmę, ypač transporte. Žmonės, kurie silpnai skiria spalvas, gali būti avarių kaltininkai, nes neatpažįsta šviesos signalų. Todėl visi vairuotojai patikrinami, kaip skiria spalvas. Daltonikams draudžiama sėsti už vairo.

Tiesa, pastaruoju metu paruoštos specialios treniruotės ir pratimai, kurie silpnina įgimtą daltonizmą. Drauge su vaistais jie duoda neblogų rezultatų. Todėl kartais vairuotojams, blogiau skiriantiems spalvas, leidžiama po specialaus patikrinimo sėsti už vairo. Viską sprendžia medikai apie kiekvieną individualiai.

Kaip bebūtų, jeigu žmogus, ypač vairuotojas, pajuto, jog ėmė prastai skirti spalvas, būtina kuo greičiau kreiptis į gydytoją specialistą. Svarbu neleisti ligai įsisenėti.

Iš "V.L."

VIEŠĖJO UKRAINOJE

Neseniai Ukrainos sostinėje viešėjo "Lietuvos" ansamblio jaunimo grupė "Rasodėlė". Ji koncertavo Kijevo apygardos karininkų namuose, "Ukrainos" kultūros namuose, susitiko su darbo žmonių kolektyvais.

Vilnis, 1984 kovo 15

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF
THE LEBANESE
WITHDRAWAL

President Reagan and the media have been speaking of the "withdrawal" of U. S. Marines from Lebanon, but they are **NOT** returning state-side. They are **merely being transferred to battleships — for future action.** The White House hopes to remove about 500 Marines to the ships within a month, but this would still leave nearly ONE THOUSAND troops in Beirut, and close to 3,000 offshore. In his Feb. 7 statement, Reagan also pledged that 100 U. S. "advisers" training the army in Lebanon would remain. This is clear evidence of the **hoax that is being perpetrated against anxious families of U. S. Marines!**

The hated regime of Gemayel is crumbling. His entire cabinet has resigned. Over the last year, the Pentagon has spent hundreds of millions of dollars to arm and train the Lebanese army, yet some 9,000 of the army's 37,000 soldiers laid down their arms and deserted to the liberation forces, bringing their weapons and equipment with them! Others, (including officers) turned and ran according to the "New York Times."

Freedom fighters swept through West Beirut, overrunning the Beirut jail, and freeing the prisoners. West Beirut is now being patrolled by the peoples' militias, in their newly-acquired Lebanese army armored personnel carriers, and by Lebanese army units who have come over to their side. These soldiers are now being called the "Lebanese nationalist army."

To add to the dismal picture, and the hopelessness of the U. S. position, several dozen members of the U. S. Embassy staff have been evacuated from Beirut, and the "peace keeping" forces of Italy and England are to be removed.

Gemayel's hope of retaining his position as head of the Lebanese people has been dashed by the statement of Nabih Berri, head of the Shiite militia: "Lebanon's little shal Gemayal is about to collapse. There is no way to compromise politically, or militarily with the butcher and dictator." Reagan and the Pentagon are backing the "wrong horse."

The people of Lebanon have never supported the Gemayel re-

gime. It was imposed upon them by the brutal Israeli invasion of the country in 1982, during which tens of thousands died, whole cities were bombed to rubble, and the Palestinian and Lebanese people were herded into prison camps. **The people have not forgotten — nor forgiven.**

The recent accelerated merciless bombardment of Lebanon by the United States can only increase the determination of the people to resist. Every Druse village in the Shuf and Metn Mountains were horribly battered in a continuous nine hour siege, using 340 ONE TON shells! It was the most intense bombardment since the war in Vietnam — the heaviest assault since the Marines landed in 1982!

Cries of shock and outrage reverberated throughout America, and the cries of "BRING THE MARINES HOME!" became a clamor.

Write Congress, and the President: "STOP THE INTERVENTIONS IN THE INTERNAL AFFAIRS OF CENTRAL AMERICA, THE MID-EAST. We were NOT PREDESTINED TO RULE THE WORLD!"

SEEKING "THAW"

While the world sent condolences, and its leaders to the Soviet Union on the occasion of Pres. Yuri Andropov's death, President Reagan sent our No. 2 man — Vice-President Bush. Yet, President Reagan seemed hopeful of a "softening" or "thaw" in US — USSR relations!

One wonders at President Reagan's definition of "thaw". Would it be a "thaw" if the Soviet Union obligingly permitted the deployment of nuclear missiles ON ITS OWN SOIL, so as to cut down the time it would take for missiles to reach it from Western Europe? Is six minutes too time-consuming?

KONSTANTIN CHERNENKO

The new president of the USSR, Konstantin Chernenko, lost no time in letting the world know the foreign policy it would pursue upon the death of Andropov. It will follow the principles laid down by the late leader. The Soviet Union is ready for HONEST talks with the United States — but it will not be impressed by RHETORIC — but by DEEDS. Chernenko made it plain that the USSR will not deal form a "position of strength" as demanded by Reagan.

Chernenko contended that the Soviet Union will not be "scared by threats" and will support all newly liberated countries, as it has consistently done in the past. He warned that the deployment of nuclear missiles in Western Europe — aimed at its destruction — will force it to strengthen its own country's defense capabilities, as well as that of its Eastern Allies, to "cool the hot heads of militant adventurists."

JACKSON'S TRIUMPHANT RETURN TO ALABAMA

In 1960, when Rev. Martin Luther King, Jr. and Jesse Jackson marched in Alabama for civil rights, the Alabama state troopers used clubs, tear gas, water cannon, and savage police dogs against the demonstrators. In 1963, only 130 Blacks had been registered to

vote — now, 17,000 have the right to vote.

Ironically, the same State troopers who had once beaten the civil rights demonstrators now escorted Jackson's motorcade on his way to the University of Alabama. The same school, incidentally, where Gov. George Wallace had blocked the doors to prevent the entrance of black school children. Progress moves slowly — but once it has begun — IT WILL NOT BE TURNED BACK—IT WILL NOT BE STOPPED!

NEGRO HISTORY MONTH

February has been designated as "Negro History Month" but it has little meaning for many students attending white schools. In schools taught by Black teachers, however the month was utilized in instilling pride in the accomplishments of Black educators, historians, scientists, doctors, inventors, novelists, poets, congressmen. Plays, poems of Langston Hughes were read — pictures of Harriet Tubman, Sojourner Truth, Frederick Douglass graced the walls of many classrooms.

In our time, the Congressional Black Caucus comprised of 21 House members has made a significant impact upon OUR history, OUR welfare. It was formed in 1971, and since then has become a bulwark against big business and the military complex. It is a constant and faithful ally of the Gray Panthers, ERA, Social Security, Unemployment Compensation, Medicare, Aid for the Handicapped, civil rights, and numerous other worthy causes.

They are most outspoken opponents of President Reagan's first strike nuclear weapons: MX, Trident 11, Pershing, Cruise, and other missiles.

Rep. Conyers (D-Mich.) — has repeatedly introduced a bill to reduce the working week to 32 hours without any reduction in pay, and to outlaw overtime, which would create as many as 6,000,000 jobs for Whites, Blacks, Latinos, and all those who have lost all hope of ever obtaining employment.

Howard Morland, of the Coalition for a New Foreign and Military Policy, has described the Black Caucus as the CORE of the Peace movement, and Congressman Ron Dellums is the prime example of this movement.

Because of the effectiveness of the Black Caucus, the naming of Congressman Dellums to the chairmanship of the House Armed Services Manpower Subcommittee, enraged the war hawks in Congress, and they attempted to frame him and his staff of trafficking in dope. The American people, however, saw through this ruse, and millions throughout the country rose to his defense. Had Adam Clayton Powell been a member of the Black Caucus today, he might still have been serving the people. The American people have become more knowledgeable and articulate today. **THY HAVE LEARNED TO READ AND TO THINK FOR THEMSELVES!**

ILLINOIS PRIMARY

Chicagoans who have become outraged and disgusted at the antics of the "Vrdolyak 29" clique in thwarting every attempt of

Nukelta į 8 pusl.

Atkelta iš 9 pusl.

Mayor Harold Washington to bring about many needed reforms, see MARCH 20th as an opportunity to "dump" Vrdolyak and Burke, the two leaders of the obstructionist camp.

Miriam Balanoff, a former state representative, is running opposite Vrdolyak and may be able to defeat "fast" Eddie, with Washington's forces behind her. Balanoff is a sister-in-law of Jim Balanoff, militant President of District 3 of the United Steel Workers of America.

Jesus Garcia, who was Lozano's campaign manager, is facing Frank Stembrick — one of the Vrdolyak 29. Rudy Lozano, of Ward 22, trade union and community activist, was assassinated in his home last year. He had played a key role in organizing the Latinos in support of Harold Washington for mayor.

The 25th ward, formerly regarded as the exclusive domain of Vito Marzullo has now been handed over to Marco Domico by Marzullo, who obviously read the "handwriting on the wall."

There are 50 wards in Chicago, and anti-Vrdolyak forces are running for office in 35 of them. Most activists expect the struggle to be long and hard, but they have become seasoned in the Harold Washington campaign. **The most important factor will be UNITY of all progressive forces!**

CHICAGO "TAKES ON" PEOPLES GAS

On January 31st, the hearing on the 19th floor of the State of Illinois building was jammed with people. Every seat was filled, people ringed the room, while others waited outside.

The hearing was to protest the latest increase demanded by the gas company, when there is a glut of natural oil around the world, and when some 150,000 families shivered without heat in one of the coldest winters in decades! The increase would have taken a \$10 bite out of an already pitifully inadequate Social Security or pension check.

Organizers of the hearing were members of the **Community Coalition to Stop Utility Rate Hikes**. They sought not only to provide a forum for the people, but to win concessions on beating costs, as had been done in California.

Witness after witness recounted their experiences with the gas company. A 70-year old woman, who had survived without heat for TEN MONTHS, told of receiving progressively higher estimated gas bills even after the gas had been **TURNED OFF!**

An owner of a two-apartment building told of owing the gas company over \$13,000, even after installing storm windows, and lowering the heat. She was forced to sign a contract promising to pay \$290 per month just for past bills. She remarked "she would have to go down and live with the gas company" as there was no way she could meet their demand.

Another young mother of three, the youngest suffering from cerebral palsy, who was on welfare, told of having to pay TWO THIRDS of her monthly check just for heat. She received numerous harassing calls from the gas company threatening to cut off her heat if she did not pay her bills.

The hearings were postponed to a later date; however, the day AFTER the hearings, the gas company rescinded its demand for an increase. Many senior citizens and handicapped called for a **roll back of prices** — Just as the auto and steel industries had forced workers to accept cuts in pay despite the sky rocketing increases in the price of utilities, food, clothing, transportation, etc.

St. Petersburg, Fla.

Oras pas mus atšilo, temperatūra 70 laipsnių. Šiuo metu daug atvyksta turistų, laiką leidžia linksmai, nes pas mus Floridoje daug linksmiau gyventi. Mūsų mieste St. Petersburg 90 nuosimčių gyventojų yra pensininkai. Visi atrodo puikiai.

LLD 45 kp. narių susirinkimas įvyko vasario 11 d. Piliiečių klube. Susirinkimą atidarė kuopos pirmininkas St. Kuzmickas. Raportai buvo visi priimti. Kuopa tvarkosi gerai, parengimai sėkmingi. Paaukavom 50 dolerių LLD Bowling tournamentui, kuris įvyks Čikagoje. Finansų sekretorė Helen Šarkiūnienė paragino narius, kad užsimokėtų dukles už šiuos metus.

Po pasivažiavimo skaniais pietumis, Aldona Alekniene pranešė, kad turime daug svečių: Elena Burbienė iš Hillbrook, Mass., Teklė Vismanas iš Woodside, N. Y., dainininkas Al. Daupša iš Worcester, Mass., ir jo draugas Ray Le-Way, Birutė ir Albinas Valeikos iš Bradford, Mass., Ch. ir Aleksas Kaselis iš Point Pleasant, N. J., Valerija ir Vytautas Jachūnai iš Spring Hill, Fla., iš Montreal, Kanados Albina Astrauskas, Matilda Tautkus, Angelė Šlekienė. Mūsų dainininko Viktoro Thomas dukte iš Branton, Mass., Helen ir Juozo Dobrow sūnus su žmona iš Jacksonville, Fla. ir daug vietinių.

Svečias Al. Daupša padainavo pora dainelių, S. Kuzmickas tris dainas. Choras padainavo penkias dainas, publikai labai patiko, gavo daug aploдимentų.

Padainavus Happy Birthday — Ilgiausių metų — draugams Franui Mockepetriui, Julijui Greblikiui, draugėms Velmai Strack ir Albinai Globik, pirmininkas padėjo mokytojai Elenai Janulytei, solistams ir visam chorui už gražų sudainavimą, taip pat gospadinėms V. Kuzmickienei, Helen Chaplik ir Stelai Dereškai už skanias pietus, ir visai publikai už atsilankymą.

LAKŠTUTĖS JAU PAS MUS

Penktadienį, vasario 17 dieną, Dainos Mylėtojų choras turėjo praktiką. Padainavę laukė Lakštutių su Jonu. Mat, jų lėktuvas pavėlavo daugiau kaip valandą.

Mūsų dailininkas Jonas Gresh nupiešė gražų transparentą: "Hi Lakštutės ir Jonas welcome to sunny Fla. From Dainos Mylėtojų choro ir friends". Jonas Gresh jas pasitiko ir aeroporte: Valeriją Urbikas, Anną Krisiken, Joną Feizą ir Lee Orand Wandą Gaidam bei jos vyrą Petrą.

Klube buvo suruošti geri užkandžiai. Kai svečiai pavalgė ir išgėrė kavutės, choras padainavo kelias dainas, o Valerija Urbikas užrekdavo. Sakė, parveš namo čikagiečiams pasiklausyti.

Labai nemalonią žinią pranešė Valerija, kad Estella Bogden vyrą Vincą ištiko širdies priepuolis ir Estella negalėjo atvykti pas mus.

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Praeitą savaitę mūsų klubo narys, seniai pažįstamas naujienietis pakvietė vykti Čikagon į Marquette Parką pas jo puseserė dypukę. Girdi, sėdam mano automobilin ir nušausim, vakare grįšim namo. Kdangi tas mano pažįstamas, nors naujienietis, bet žmogus sukalbamas, ne iš tų reorgų, pagalvoju, kodėl ne! Laiku turiu, išsiblaškyčiau, o gal ir pas jus į redakciją užsuksim. Sutikau. Ir kitą dieną nudūmėm į tą garsųjį jūšų Marquette Parką. Gaila, neisitėjimau tos gatvės netoli paties parko.

Mano pažįstamo puseserė žinojo, kad pusbrolis atvyks, laukė pasiroošusi, tik nustebė, kad pusbrolis atsivežė mane, jai nepažįstamą žmogų. Tačiau moteris nesutriko, tuoj kaip mat susipažinom ir bematant pakvietė už stalo prie su kiauliena virtos kopūstų sriubos. Paskui atsirado daugiau patiekalų, butelis "V.O", alaus . . .

Jos vyras buvo darbe, namie tesirado tik vaikai, vienas jau nemažas paauglys, kitas dar berniukas ir mergaitė dar neinanti į mokyklą. Jie taip pat drauge su mumis prisėdo prie stalo.

Vaikai pietaujant aržėjosi angliškai, o mes lietuviškai. Nors neišsivadavau, bet man buvo nuostabu, kad dypukų vaikai nieko nepaisydami kalbasi angliškai. Moteris, mat, pastebėjo, kad man nuostabu:

— Velniūkščiai, — moteris susi-keikė, — moka lietuviškai, bet gėdinasi prie žmonių kalbėti.

— Ir nekalbės, — jos pusbrolis nusišypsojo, — čia Amerika ir jų nepriversi lietuviškai šnekėti.

— Bet gi mes esame lietuviai.

— Teisinga, — aš dėl mandagumo jai pritariu.

— Bet be Lietuvos, — mano pažįstamas sarkastiškai tarė ir žvilgterėjo į mane, ką aš sakysiu.

Žinoma, aš tylėjau. Pagalvoju, tegu jiedu politikuoja.

Na, ir pradėjo. Dypukė laikėsi nuomonės, kad Lietuva anksčiau ar vėliau iš rusų okupacijos bus išvaduota.

— Bet ar grįžtumei į Lietuvą, kad ir būtų išvaduota? — mano pažįstamas jos paklausė ir vėl į mane žvilgterėjo.

— ??? . . .

— Aš žinau, kaip jūs gyvenote Lietuvoje, — jis jai ėmė kalbėti, — nors buvote valdininkais, bet taip negyvenote, kaip čia Amerikoje.

Tiesa, turėjote dvi tarnaites, bet neturėjote automobilio, neturėjote mūrinuko, nevalgėte steikų, — mano pažįstamas vis žvilgterėdamas į mane rėžė savo puseserei dypukei į akis.

— Žinoma, nuolatiniam gyvenimui nevažiutuotumėm, — pažįstamo puseserė dypukė atsikalbinėjo mano pažįstamui, — bet nuvažiutuotumėm, paviešėtumėm, tėvo keturiasdešimt hektarų ūkį parduotumėm ir grįžtumėm Amerikon.

— Ha, ha, ha . . . — mano pažįstamas pradėjo kvatoti, aš taip pat nesulaukiau nenusišypsojės iš dokio dypukės pasisakymo.

Pastebėjau, dypukės veidas paraudonijo, pasidarė plėmuotas. Iš visko davėsi suprasti, kad ji ėmė rimtai ant savo pusbrolio pykti, kad jis iš jos pasijuokė. Nenorėdamas, kad visiškai nesusibartų, savo pažįstamui pasiūliau:

— Gal jau važiuosime, pakaks baliavoti.

— Kaip gaila, palaukite kol vyras ateis iš darbo, — dypukė atslūgus iš susinervavimo maldavo.

— Negalim laukti, — mano pažįstamas porūšėiai jai tarė ir ėmė judėti iš už stalo taip pat truputį pyktelėjęs, — žmogus turi būti namie ketvirtą valandą, — parodė į mane, — pamiršo su savimi pasiimti vaistus.

Padėkojom moteriai už vaišes. Mano pažįstamas vaikams padalino dar po penkinę ir prabilau:

— Na, ir patarkavai savo pusesere.

— Įkyri boba, — piktai jis tarė ir kai įvažiavom į 63-čią gatvę, po pauzos pradėjo kalbėti, — būdavo kai atvažiuoja pas mane ar aš pas juos ir kaulina, tai paaukok ALTui, tai Bendruomenei, tai Balfui, duok dešimkę kitą kitokiems vadavimo reikalams. Praeitą vasarą į pasakiau: jūšų ta vadavimo politika yra bezdalas vandenyje.

— Na, ir ką jina? — tą pačią akimirką jo paklausiau . . .

— Supyko. Budavo visuomet per kalėdas kviečia namie keptų pyragų valgyti, šiemet nebekvietė.

Taip mums šnekantis nė nepajuta, kad mes atsiradome Dan Ray greitkelyje. Net krūptelėjau prisiminęs, kad mes nesustojome pas jus "Vilnyje", o buvo visiškai ne iš kelio.

Labai atsiprašau, draugai, kad taip atsitiko.

Skaitytojas

Ačiū Helen Janulytei, kuri pasirūpino nakvynėmis Lakštutėms ir Jonui. Taip pat klubo valdybai už gerus užkandžius. Ačiū Helen Šarkiūnienėi už iškeptą tortą, Bernicei Vaitkienei už labai skanų pyragą, Emilijai Orand už bulvių, salotas ir keptas pupeles, Stelai Dereškai už salotas, Aldonai Aleknienei už tortą, Helen Samanik už "cole slaw", Juozui Vaitkui už patarnavimą už baro ir, žinoma, mūsų darbščioms gospadinėms už skanias dešras V. Kuzmickienei, S. Dereškai ir H. Cheplikienei.

KONCERTAS

Šeštadienį, vasario 18 dieną pasitaikė graži, temperatūra pakilo iki 80 laipsnių. Žmonės į koncertą pradėjo rinktis anksti, visi labai norėjo užgirsti Lakštutes ir Joną.

Pavalgius pietus, žinių pranešėja Aldona Alekniene pranešė, kad turime svečių iš Kanados, Niujor-

ko, Massachusetts, Pennsylvanijos, Connecticut, Michigano ir labai daug vietinių. Svetainė buvo pilna publikos.

Antrą valandą po pietų prezidentas Valys Bunkus pasveikino publiką ir pristatė Lakštutes su Jonu: Wandą Gaidam, Anna Krisiken, Joną Feizą ir mokytoją Valeriją Urbikas.

Lakštutės mums padainavo net penkiolika dainų, publikai labai patiko, vis norėjo daugiau, nenorėjo paleisti nuo scenos. Anna Krisiken ir Al Daupša sudainavo duetą.

Valys Bunkus padėjo Lakštutėms ir Jonui už gražų dainavimą, gospadinėms už skanias pietus ir publikai už atsilankymą.

Vakare draugė Helen Šarkiūnienė su dukrele Helen Janulyte pasikvietė Lakštutes ir Joną, mokytoją Valeriją Urbikas į savo namus ir pavaišino skaniais užkandžiais. Didelis ačiū jai. S.K.

Vilnis, 1984 kovo 15

Vincas Bogden pergyveno širdies operaciją

Estelle ir Vincui Bogden besiruošiant su Lakštutėmis į St. Petersburg, Fla., staiga Vincas pradėjo rimtai nesijauti. Teko kreiptis į gydytoją. Nustatyta, kad skubiai reikalinga širdies operacija. Vasario 20 d. jam padaryta rimta, bet sėkminga širdies operacija Mich. Reese ligoninėje.

Reikia tikėtis, kad iki skaitysite šią žinią, Vincas bus grįžęs į namus.

Linkėtina mielam Vincui pasveikinti.
Julija M.

MALONUS LAIŠKUTIS IŠ SAULĖTOS FLORIDOS

Mūsų nuolatinė korespondentė ir gabi vajininkė drg. Julija Urmonienė išvyko į saulėtą Floridą, tikėdama pasimaudyti ir pasikaitinti šiltos saulutės spinduliais. Bet štai ką ji rašo: "Floridoje viskas nušalo, jau nekalbant apie vaismedžius, bet ir gėlės ir žolė. Apie maudymąsi nėra nė kalbos. Šiaip jau suspėjau aplankyti daug gražių vietų. Dalyvavau St. Petersburg pažangių lietuvių klubo pietuose, kur susirenka apie pora šimtų dalyvių. Dainos Mylėtojų choras gana didelis ir puikiai dainuoja. Jam vadovauja šaunioji chorų mokytoja Helenutė Janulytė. Žmonės labai draugiški. Teko sutikti kad sveikatoje ne per tvirčiausia. Taipgi siunčia gerus linkėjimus čikagiečiams Helen Šarkiūnienė ir H. Janulytė."

Smagu, kad Julija nepamiršo parašyti. Reikia tikėtis, kad jau bus oras ir pas jus atšilęs. Kai kitą laišką gausime, bus ir pas jus šilta. Dėkui jai už parašymą, lauksime daugiau.
Vilniūtė

Lietuvoje "vagia" siuntinėlius

"Miela Morte! Pasiunčiau Tau ir Tavo vyrui du siuntinius, į kuriuos įdėjau Tau kautą, dresę, šiušius, o vyrui siūtą, svidarį ir marškinius", — parašė torontietė, giminaitei į Lietuvą.

Atsakymas:

"Miela Agotė! Dėkoju už siuntinius. Bet ką siuntei, tik vienus marškinius tegavome. Visa kita, matyt, paštuose pakeitė... Vietoj laiške minimų dresės, šiūšių, siūto, svidario ir kauto gavome tik suknelę, pusbačius, eilutę (kostiumą), megztuką ir palta. Sesut, nesiusk brangių daiktų. Matyt, kad pakeičia..."

Ši "dialoga" perpasakojo Kados "Tėviškės žiburiai", ir prie jo nei pridėsi, nei atimsi.

Iš J. Lukoševičiaus knygos
"Market Parko kronikos"

— Čikagos kardinolas Bernardini sako, jeigu Amerikos technologija ir toliau bus pajungta kariniams reikalams, pasaulyje gali kilti chaosas.

— Juodaodžių religinė musulm sekta visuomet buvo abejinga rinkimams. Šiomet ketina dalyvauti prezidento rinkimuose.

— Meksikos vyriausybė paskelbė savadą socialinių ekonominių programų darbo žmonių interesams tenkinti. Valstybės lėšos skiriamos neturtingiems gyventojams aprūpinti maisto produktais, geriamu vandeniu, butais.

Vilnis, 1984 kovo 15

Pavyzdingas atpildas už gražius darbus

Gavusi žinią, kad mano brangi mokytoja, taipgi "Vilnies" bendradarbė Ona Janulionienė-Puodžiūnaitė rimtai sunesveikavo ir paguldyta senelių internate Linkuvoje, norėdama kuo nors padėti kreipiausi pas keletą draugų, prašydamas patarimo. Jį gavau. "Tėviškės" draugijos pirmininkas drg. P. Petronis rašo, kad jis tuo reikalu susirūpinęs ir ištyręs.

Ligonė paguldyta 3 lovų palatoje. Jai paskirta sanitarė, kuri ją rūpestingai prižiūri. Aplamai jos sveikatos rūpestis yra atpildas už jos garbingą praeitį ir nuveiktus darbus. Trumpai išsireiškus, ją lanko visa Lietuva.

Toliau drg. P. Petronis pataria, kad norint jai suteikti kokį malonumą, tai parašykite jai dažniau po laiškutį ir tuo būdu priminkite jos gražius darbus. Tai bus ligonei didžiausias atpildas už jos didelius ir gražius darbus. Kitokios jokios paramos jai nereikia. Ji viskuo aprūpinta.

Tik prieš rašant šią žinią, gavau laiškutį ir nuo pačios ligonės. Ji visai nesiskundžia nesveikata, tik apgailestauja nepajėgianti daug rašyti ir dirbti žmonių labui.

Jai laiškutį rašykite:

Lithuania, USSR, 235345
Pakruojo rajonas,
Guostagalio paštas,
Linkuvos neurologinis internatas,
Onai Janulionienei

Smagu, kad už gražius darbus suteikiama puikius atpildas.

J. Marazienė

Laiškai ir parama

N. MIAMI BEACH, FLA.

Dear Nellie: — Our Lithuanian Social Club of Miami has been dissolved, and the property sold. The assets we have distributed among the club members, except for 10 per cent that we donated to charities and cultural organizations. This is by order of the court.

Enclosed, find a check in the amount of \$5,500.00 that we are sending as a donation to Vilnis. Take care and continue in your work. All best wishes.

Mrs. Magdalen Novitski
Former Treasurer of
Lithuanian Social Club

NEW KENSINGTON, PA.

Gerb. "Vilnies" Administracija — Čia prisiunčiu čekį \$90.00, tai auka nuo LDS — 10 kp. kuri jau likviduota, nes paliko tik keturi nariai, ir tie patys ne per geriausioj sveikatoj. Kas buvo izde, nutarėm paaukoti "Laisvei" ir "Vilniai". Mūsų kuopelė paremdavo aukomis darbinikiškus laikraščius. Dabar tai paskutinė auka. Geriausi linkėjimai visam "Vilnies" štabui.

P. Česnikienė

Buvusi išdininkė LDS—10 kp. P.S. Taipgi aukojam ir mes, A. ir P. Česnikai \$10.00, tai viso kartu \$90.00.

DOWNERS, MASS.

Brangi Neliute! Čia rasite čekį \$20.00 vertės, tai bus nauja prenumerata del Miss Alice Smith nuo jos draugės Josie Vasil, East Walpole, Mass. ir jos pačios atsinaujinimas. Aš jums linkiu visiems geros sveikatos ir toliau darbuotis. Mums labai patinka jūsų "As I See It" angliškai. Aš tiems parodau,

Tarpe mūsų

— Beveik mėnesį nesulaukiau jokio laiškėlio nuo Alices Yonikienės. Nekantraudama vasario 19 d. paskambinau jai į slaugymo namus. Pasirodo, kad po trijų kairės akies operacijų, akis vieton stiprėti ėmė silpnėti. Turėjo vykti pas dariusį operaciją akių specialistą pasiteirauti. Dabar turės vykti balandžio 11 d. Nežiūrint visa to gydytojas jai leido skaityti.

— Dėl blogo oro A. Dilkus iš Hobart, Ind., visą žiemą nebuvo atvykęs į Čikagą ir nebuvo užėjęs į "Vilnies" raštinę. Atvyko tik vasario 10 ir ta proga užsuko ir į raštinę. Atsinaujino prenumeratą ir \$50 paliko auką laikraščio fondui. Ačiū jam. Ketino atvykti į vajininkų banketą vasario 11 dieną.

— Žinant, kad Mary Montvilas per metų metus rinko duokles iš LDS 53 kuopos narių, darėsi keista, kad atvyko ji užsimokėti savo duoklę kuopos sekretorei Mary Urbikas.

— Vasario 7 d. Tony Litvinas ir Jonas Pateckas buvo nuvykę į Holy Cross ligoninę aplankyti Antano Grinos. Ligonis juos dar pažino, o vasario 17 dieną, kaip žinia, mirė.

— Mary Kirstukienė, gyvenanti Naparvillėj dažnai paskambina, teiraudamasi apie jos pažįstamų ir draugų sveikatą. Mano nuostabai, paskambinusi vasario 17 dieną pranešė, kad mirė A. Grina. Aš apie Grinos mirtį sužinojau dviems va-

kurie nemoka lietuviškai skaityti. Viso gero.

Julia Druženė

ST. PETERSBURG, FLA.

Dear Nellie — I am really enjoying my vacation here with all my old friends. I go to chorus rehearsal every week with Helen Janulis and her mother. I meet many friends from everywhere and really have a good time. Lots of tourists here now. The weather is still a little cold for the beach, but I will come home with a good tan. I am eating lots of Mrs. Sharkey's wonderful citrus fruit. It is better than shovelling snow. Thinking of you and everyone at Vilnis. Regards to all.

Julia Urmon

landomis vėliau iš A. Litvino.

— Mary Montvilas papasakoja, kad Cicero Senior Citizens klubo, kurį ji lanko, plėšikai užtakavo vieną moterį, einančią namo. Nepakanka, kad apiplėšė, o sužeidė, sulaužė stuburkaulį.

— Adelė Susnis iš Chesterland, Ohio, laiške kelia sumanymą, kad lietuviai galėtų turėti nuosavų slaugymo namų, kaip turi kai kurios kitos tautinės grupės. Ji mano, kad tuo turėtų susirūpinti LDS. Girdi, vieton turėti socialinius klubus, ar negeriau būtų turėti slaugymo namus?

— Adeline Bacevičienė pastebėjus "Vilnyje", kad Mary Urbikas paieško LDS narės Petronelės Gribin, gyvenančios 7031 S. Maplewood, paprašė savo dukterėčios, kad nueitų ten pasiteirauti. Rado, kad Mrs. Gribin ten gyvena. Užsirašė jos telefoną ir pranešė kuopos sekretorei Mary Urbikas. Didelis ačiū Bacevičienei už kooperavimą.

— Smagu pranešti, kad "Vilnies" organizuojamos turistinės grupės pasisvečiuoti Lietuvoje 10 dienų pildosi. Abiejose grupėse jau beveik po pusę reikalingų grupei žmonių jau užsiregistravo. Kurie galvojate vykti, skubėkite užsiregistruoti, atsiųsdami "Vilnies" administracijai savo adresą, telefoną ir \$150 užstato čekį, išrašytą kelionių kontorai American Travel Service Bureau.
Nellie

SVARBUS KULTŪRIEČIŲ PAŽMONYS

Ateinantį antradienį, kovo 20 d., 12 val. dieną, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkime bus atžymėta Tarptautinė Moters diena. Turėsime šiltus pietus, bus dainų koncertas, kurį pildys mūsų Lakštutės grįžusios iš saulėtos Floridos. Taipgi Julija Marazienė pasakys Kovo 8 dienai pritaikintą kalbą. Po programos bus susirinkimas, kuriame aptarsime draugijos reikalus.

Prašom nepamiršti, pasikviesti savo draugus vyrus, kad ir jie kartu su mumis nuotaikingai praleistų dieną ir kartu atžymėtų tą garbingą dieną. **Sekr. J. M-nė**

APLANKYKITE LIETUVĄ — 1984

Šiomet "Vilnies" administracija organizuoja dvi turistines grupes. Kaip užpėnai — 1982, bei pėnai — 1983, šiemet "Vilnies" skaitytojų turistinės grupės pabuvos Lietuvoje po 10 dienų.

PIRMA grupė išskris birželio 17 d. Maskvoje nakvos 2 naktis, Vilniuje 10 naktų. Grįžtant Leningrade 4 naktis, ir Helsinkyje 1 naktį. Būnant Maskvoje bus ekskursija po miestą. Vilniuje bus ekskursijų po miestą ir vieną dieną lankysim Kauną. Leningrade turės progą aplankyti garsų Hermitage muziejų, Petrodvoret fontanus, ir Petro Povilo tvirtovę. Ši grupė turės progos lankyti 3 teatro spektaklius. Kaina iš New Yorko — \$1860.00 — plius vizos išlaidos.

ANTRA grupė išskris rugpjūčio 19 d. Maskvoje nakvos 2 naktis, Vilniuje 10 naktų. Grįžtant nakvos Maskvoje 2 naktis ir Helsinkyje 1 naktį. Maskvoje bus ekskursijų po miestą, Vilniuje bus ekskursijų po miestą ir vieną dieną aplankysim Kauną. Ši grupė turės progos lankyti 2 teatro spektaklius. Kaina iš New Yorko — \$1760.00 — plius vizos išlaidos.

Pirmoji grupė kelionėje bus 18 dienų, antroji, 16 dienų. Į jas įskaičiuota: skridimai, viešbučiai, maistas, ekskursijos. Norintiems vykti su šiomis grupėmis, patartina paskubėti registruotis, nes grupės nedidelės ir vietų skaičius ribotas.

Dėl registracijos kreipkitės:

3116 South Halsted Street
Chicago, Illinois 60608

TINKAMAI ATISISVEIKINTA SU VELIONIU ANTANU GRINA

Susirgęs 1983 m. gruodžio 25 d. 1984 m. vasario 17 d., mirė Antanas Grina, sulaukęs 95 m. amžiaus. Velionis buvo gimęs 1888 metais spalio 15 d. Lietuvoje, Anykščių rajone, Lapdegėnų kaime. Į šią šalį atvyko 1910 metais rugpjūčio mėnesį pas brolių Juozą.

Antanas nuo pat jaunų dienų skaitė pažangią spaudą, įstojo į jautais laikais veikusias pažangias organizacijas. Dirbo įvairius darbus ir nesiskundė nesėkmėmis. Gal ir todėl, kad jam dar visai jaunam esant mirė abu tėvai ir teko gyventi seserų bei brolių globoje. Jis buvo ketvirtas vaikas iš penkių buvusių šeimos narių.

Būdamas nagingu, velionis neturėjo sunkumų įsidarbinti.

1945 m. sukūrė šeimos židinį su Elenute ir 30 metų labai gražiai ir pavyzdinai sugyveno. Pasiligojus jo mylimai žmonai, jis ją rūpestingai slaugė ir 1975 m., jai mirus, palaidojo, kur ji pageidavo.

Velionis Antanas buvo "Vilnius" skaitytojas nuo pat pirmo numerio bei stambus rėmėjas. Nujausdamas, kad artėja jo saulėleidis, pakvietė draugus ir pasakė, kad jis palieka "Vilniai" \$500, kurie bus įteikti jam mirus. Jis troško, kad ir jam mirus, "Vilnius" gyvuotų.

Nebuvo svarbesnio susirinkimo bei renginio, kuriame nedalyvautų Antanas. Jis rūpinosi ir troško, kad kiekvienas darbo žmogus būtų ap rūpintas maistu ir pastoge. Taipgi jis buvo griežtas karų priešas. Suminėti velionio gražius darbus ir troškimus neįmanoma trumpame rašinyje. Reikia tiek pasakyti, kad jis atliko tai, ką gali ir turi atlikti kiekvienas sąmoningas ir doras žmogus.

Vasario 22 d. dar prieš 10 val. ryto prisirinko kupina D. Gaidas ir G. Daimid koplyčia velionio giminių ir kilnios idėjos draugų, kad paskutinį kartą patarnavus ir tinkamai atsisveikinus bei palydėjus velionį į amžino poilsio vietą. Lygiai 10 val. ryto Julija Marazienė pasakė kalbą, kurioje apibūdino velionio gyvenimą. Velionis asmeniškai jos prašė dar sveikas būdamas, pasakyti kalbą, ir kiek galima kukliau, nes jis nemėgsta pagyrų. Vis tik kalbėtoja pažymėjo, kad nedaug tokių rūpestingų ir nuoširdžių draugų yra, koks buvo velionis.

Antras kalbėtojas buvo velionio dukterėčios Bernice vyras Nils A. Sproesser. Jis daugiau palietė velionio asmeninius bruožus šeimos

ratelyje ir kiek gražių ir naudingų darbų jis atliko šios šalies labui. Jis priminė, kad į šią šalį atvyko visi 3 broliai ir sesutė, tik viena sutė Ona pasiliko Lietuvoje. Bet jau visi mirę ir tik liko gražus atminimas ir pavyzdiniai darbai.

Pasibaigus kalboms, laidotuvių direktorius pakvietė visus praeinant pro karstą atsisveikinti su velioniu.

Gražus palydovų būrys palydėjo velionį į Lietuvių Tautines kapines, kur vėl tarė keletą atsisveikinimo žodžių giminaitis Nils A. Sproesser. Tuo buvo baigtos apeigos, o velionio karstas įleistas į duobę ir paguldytas šalia mirusio brolio Domininko. Laidotuvių direktorius giminaičių vardu padėjo kalbėtojams bei visiems laidotuvių dalyviams ir pakvietė į Landmark restoraną, kur visi buvo gražiai pavaišinti ir tuo būdu atidėkota už suteiktas paslaugas laidojant drg. Antaną Griną.

Laidotuvių Dalyvė

DAUG NELAIMIŲ PERGYVENO D. IR W. MURELIAI

Gavome drg. Daratėlės Murelienės laiškutį, kuriame ji prisiuntė mokesį už laikraščio "Vilnis" prenumeratą ir dar įteikė \$5 "Vilniai" paramos.

Pirmausia jie sveikina visus savo pažįstamus ir "Vilnius" personalą su 1984 metais, linki visiems geros sveikatos ir dirbti pažangos labui.

Daratėlė rašo, kad jiems pastarieji keturi metai buvę labai nelaimingi. Jos vyras Walteris pergyveno dvi rimtas operacijas. Be to, krito ant ledo ir susilaužė šonkaulius. Tekę ilgai gydytis ir net 5 mėnesius būti slaugymo namuose. Ji taip pat turėjo rimtą, bet sėkmingą operaciją. Važiavo pas sesutę Nancy pasisvečiuoti, bet buvo ištikti automatinės skaudžios avarijos. Mašina visai sudaužyta, o jie gyvi ir vis dar neatgauna sveikatos.

Gaila ir labai gaila, kad tokiems veikliems žmonėms tenka pergyventi tiek įvairių nelaimių. Linkiu, kad šie 1984 metai būtų geresni. Dėkui už nepamiršimą laikraščio reikalų. Vilnietė

JUOŽA KENSTAVIČIŲ VARGINA ARTRITAS

Vasario 19 d. teko sušnekti su drg. Kenstavičiene. Sužinojau, kad jos mamytė drg. K. Kurpeikienė randasi Holy Cross ligoninėje. Ji

Rūpestingai apkalbėti laikraščio

Vasario 24 d. įvyko "Vilnius" bendrovės direktorių tarybos posėdis, kuriame taipgi dalyvavo administracijos ir redakcijos nariai. Posėdį atidarė pirm. E. Bogden.

Perskaitytas pereito posėdžio protokolas ir priimtas.

Raštinės darbuotoja davė platų raportą iš savo veiklos. Ypatingai plačiai palietė vajuos eigą. Pažymėjo, kad vajuos buvo sėkmingas ir davė nemažai naujų skaitytojų. Finansiniame raporte pažymėta, kad gauta iš Miami, Fla. Lietuvių Piliečių klubo, kuris užsadarė, dovana \$5,500. Taipgi J. Marazienė pranešė, kad velionis Antanas Grina paliko "Vilniai" paramos \$500, kurie greitu laiku bus "Vilny" gauti.

Plačiai apkalbėta angliško skyriaus klausimas. Prieita išvados, kad politinius raštus anglų kalboje talpinti į vieną puslapį, o šiaip korespondencijas tai kur suras vietas.

Plačiai apkalbėta vadininkų pagerbimo banketo reikalas. Pasidalinta darbais.

Sekantis posėdis numatytas kovo 30 d. 1 val. po pietų. Prašau visus direktorius nepamiršti šio posėdžio, nes turime daug svarbių ir skubių reikalų. Sekr. J. M-nė

M. Plauskienės sveikata dar menka

"Vilnyje" buvo rašyta, kad drg. Morta Plauskienė perkelta iš Holy Cross ligoninės į American International ligoninę, Zion, Ill. Pastaromis dienomis ji grįžo iš ligoninės į namus. Bet neilgam. Ji vėl išvežta į Holy Cross ligoninę, kur gydoma vaistų pagalba, nes gydytojai sako, kad per silpna būti operuotai.

Kaip ilgai jai teks būti ligoninėje, neteko sužinoti, bet jos dukra Ruth mano, kad neužilgo vėl apleis ligoninę.

Linkėtina mielai Mortulei sutvirtėti. Vilnietė

Už pavyko sveikatos patikrinti. Ta proga sušnekau ir su muziku Juozu Kenstavičium. Jį rimtai vargina nelabasis artritas. Mažai jis gali pavaikščioti, veik niekur negali dalyvauti. Šiaip sveikata esanti neprasta.

Gaila, kad Juozą vargina artritas ir dėl to jis būna atskirtas nuo visuomeninio veikimo. Julija M.

L. Matuzienė dar ligoninėje

Teko sužinoti iš drg. Estelle Bogden, kad mūsų nuoširdžioji pažangietė ir savo laiku daug veikusi įvairiose organizacijose drg. Lucille Matuzienė, po sėkmingos operacijos išbuvusi 5 savaites ligoninėje ir besirengdama į namus, vėl gavo didelį skaudėjimą kojoje. Gydytojai daro viską, kad sumažinus tą neribotą skausmą.

Kaip dar ilgai ji turės pasilikti ligoninėje nežinoma, bet iki skaitysite šią nesmagią žinią, gal jau bus apleidusi ligoninę.

Linkiu mielai Lucillei sutvirtėti.

Vyšnutė

Mirė LDS nariai

Nuo 1983 m. lapkričio 19 d. iki tu pačių metų gruodžio 21 dienos mirė šie LDS nariai:

Zenonis Puikis, 90 m. a., 65 kp. narys, Kenosha, Wi.

Withold Plentis, 70 m. a. 76 kp. narys, Chicago, Ill.

Anna Uogentas, 80 m. a. 6 kp. narė, Binghamton, N. Y.

Constance Aponikas, 82 m. a. 104 kp. narė, Mahanoy City, Pa.

Walter Dubendris, 95 m. a. priklausė pavienis, St. Petersburg, Fla.

Anna Tamol, 86 m. a., 21 kp. narė, Detroit, Mich.

Rose Koylouski, 76 m. a., 57 kp. narė, Worcester, Mass.

Mary Buzak, 87 m. a. pavienė narė, Daytona Beach, Fla.

John Eitutis, 89 m. a., 55 kp. narys, Cleveland, Oh.

Mary Bandemer, 76 m. a., 53 kp. narė, Chicago, Ill.

Mary Swinskūnas, 89 m. a., pavienė narė, Frankfort, Ill.

MIRĖ LIETUVIAI

Vasario 4 d. mirė Jonas P. Bagdonas, sulaukęs 66 metų. Gimęs Čikagoje.

Vasario 7 d. mirė Nijolė Brazaitė Rozak, sulaukusi 36 metų, gimus Vokietijoje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Vasario 9 d. mirė Eleanor Gestautas-Stankutė, sulaukusi 88 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 70 metų.

Vasario 11 d. mirė Mary Petrusis-Jankauskaitė, sulaukusi 97 metų, gimusi Lietuvoje.

Vasario 22 d. mirė Ona Elzbieta Prunskienė-Ginitaitė, sulaukusi 96 metų, gimusi Lietuvoje.

A. A.

Antanas Grina

Gyveno Chicago, Illinois, Brighton Parko apylinkėje. Mirė vasario 17 d., 1984 m., 11:55 val. vak., sulaukęs 95 m. amž.

Gimė Lietuvoje, Anykščių rajone, Lapdegėnų kaime. Amerikoje išgyveno 74 m.

Paliko dideliame nuliūdime sūnėnas Edward J. Bell-Balaišis, dukterėčia Bernice Balaišis-Sproesser su vyru Nils A., sūnėno vaikai Larry E. Bell ir Bradley J. Bell, bei Janet B. Ebel ir jų vaikai Deborah ir David Bell, Scott Ebel, ir kiti giminės, draugai ir pažįstami.

Velionio žmona buvo a. a. Helen.

Priklausė prie LDS 76 kp. ir eilės kitų pažangių organizacijų. Kūnas buvo pašarvotas vasario 21 d. 2 val. po pietų Gaidas-Daimid koplyčioje, 4330 So. California Ave. Laidotuvės įvyko vasario 22 d. 10 val. ryto. Po apeigų koplyčioje velionis buvo nulydėtas į Lietuvių Tautines kapines ir ten palaidotas.

Nuliūdę: SŪNENAS, DUKTERĖČIA ir jų ŠEIMOS

Laidotuvių direkt. D. Gaidas ir G. Daimid. Tel. 523-0440

LIUDNA MIRTIES SUKAKTIS

Pranas Vasiliauskas [Wassel]

[Mirė 1965 metų kovo 12 dieną]

Kovo 12 dieną sustojo plaukusi Prano Vasiliausko jautrioji širdis. Mūsų mylimasis atsiskyrė iš mūsų tarpo visiems laikams. Mes jo liūdimė ir nepamiršime, nežiūrint kiek metų prasilinks.

Velionis buvo gimęs Lietuvoje, Varnių mieste. Šeimoje buvo penki broliai, dabar visi jau mirę.

Lai Jam būna ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse.

nuliūdę liekame:

žmona MARCELLA VASILIAUSKIENE
podaikra FRANCES ir vyras EDWARD JORDAN
brolių vaikiai Amerikoje ir Lietuvoje